

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Efektivní využití rozpočtu v obci – případová studie obce

Martiněves

Barbora Vandová

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Barbora Vandová

Podnikání a administrativa

Název práce

Efektivní využití rozpočtu v obci – případová studie obce Martiněves

Název anglicky

Efficient use of the budget in a municipality – a case study of the municipality of Martiněves

---

Cíle práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zhodnocení obecního rozpočtu a jeho relevance ve vybrané obci Martiněves. Teoretická část bude zaměřena na obecné informace zaměřené na definici obce, její rozvoj, druhy peněžních příjmů a základní informace týkající se rozpočtu. Praktická část bude zkoumat efektivnost využití rozpočtu a názor občanů na jeho využití. Sekundárním cílem je prezentace výsledků vedení obce, které pomohou při rozhodování o rozdělování rozpočtu.

Metodika

Práce bude pojata jako případová studie jejíž subjektem bude rozpočet obce Martiněves. Teoretická část bude sestavena pomocí odborné literatury a dostupných materiálů, včetně těch, zveřejněných vybranou obcí. Pomocí získaných dat bude vyvozena analýza hospodaření obce. Praktická část bude provedena pomocí kvalitativního výzkumu a to použitím dotazníkového šetření, který se bude zabývat efektivností a spokojeností občanů v oblasti využívání rozpočtu. Bude rozesílán v papírové a digitální formě.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

obec, rozpočet, hospodaření obce, efektivita, investice, doporučení, komparace

---

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Grada Publishing as, 2009.

BERNARD, Josef, et al. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Sociologické nakladatelství (SLON), 2011.

ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada Publishing as, 2010.

KOPŘIVA, Radek; ČOPÍK, Jan; ČMEJREK, Jaroslav. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Sociologia, 2017, 49.5.

PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Wolters Kluwer Česká republika, 2011.

ROMANA, Provozňáková. Financování měst, obcí a regionů-teorie a praxe: 3. aktualizované a rozšířené vydání. Grada Publishing as, 2015.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Michael Haman, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 23. 8. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Efektivní využití rozpočtu v obci – případová studie obce Martiněves" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2024

Vandová Barbora

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé práce Mgr. Michaelovi Hamanovi, Ph.D. za skvělé vedení, za jeho vstřícnost, konzultace a návrhy při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat starostovi obce Martiněves, Luboši Tydlitátovi, za ochotu poskytnout rozhovor pro praktickou část práce a, v neposlední řadě děkuji všem respondentům za zúčastnění dotazníkového šetření.

Efektivní využití rozpočtu v obci – případová studie obce Martiněves

Abstrakt

V bakalářské práci se autorka zabývá hospodařením obce a efektivitou rozpočtu. Jedná se o případovou studii obce Martiněves v okrese Litoměřice v Ústeckém kraji. Práce si klade za cíl posoudit obecní rozpočet v období 2018-2022 a je strukturována do dvou hlavních částí. Teoretická část využívá odbornou literaturu k objasnění klíčových konceptů týkajících se obecního hospodaření. V praktické části je nejprve představena obec Martiněves, včetně její historie, demografie a politické situace. Analytická část se zaměřuje na hodnocení rozpočtů s využitím obsahové analýzy a hodnotících ukazatelů SIMU, obsahuje také výsledky dotazníkového šetření mezi místními obyvateli, jehož výstupy byly následně prezentovány starostovi obce během strukturovaného rozhovoru.

Klíčová slova: obec, rozpočet, hospodaření obce, efektivita, investice, doporučení, analýza

Efficient use of the budget in a municipality - a case study of the municipality of Martiněves

Abstract

In the bachelor's thesis, the author explores the management of a municipality and the efficiency of its budget. This involves a case study of the municipality of Martiněves, located in the Litoměřice district in the Ústí nad Labem Region. The thesis aims to evaluate the municipal budget for the period 2018-2022 and is structured into two main parts. The theoretical part uses scholarly literature to clarify key concepts related to municipal management. In the practical part, the municipality of Martiněves is introduced first, including its history, demographics, and political situation. The analytical section focuses on budget evaluation using content analysis and SIMU performance indicators and includes the results of a questionnaire survey among local residents, the outputs of which were subsequently presented to the mayor during a structured interview.

Keywords: municipality, budget, municipa managment, efficiency, investment, recommendation, analysis

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Územní samospráva v ČR.....	14
3.1.1 Obec	14
3.1.2 Funkce obce	15
3.1.3 Organizační struktura obce a kompetence	15
3.2 Rozpočet obce	16
3.2.1 Definice a význam rozpočtu obce.....	16
3.2.2 Metody tvorby rozpočtu.....	17
3.2.3 Příjmy rozpočtu.....	18
3.2.4 Výdaje rozpočtu.....	20
3.2.5 Rozpočtová skladba	21
3.2.6 Rozpočtový výhled	21
3.3 Monitoring hospodaření obce	22
3.3.1 Monitoring hospodaření územních samosprávných celků.....	22
3.3.2 MONITOR.....	23
3.3.3 Finanční analýza	24
3.3.4 SWOT analýza.....	24
3.4 Efektivita využití rozpočtu v obcích	24
3.4.1 Nákladová efektivnost	25
3.4.2 Výdajová efektivnost	25
3.4.3 Faktory ovlivňující efektivnost výdajů z rozpočtu obcí	25
3.4.4 Zvolení nového projektu	26
3.4.5 Zlepšení efektivity hospodaření v obci	27
4 Praktická část práce.....	29
4.1 Obec Martiněves	29
4.1.1 Historie.....	29
4.1.2 Demografické údaje	30
4.1.3 Občanská vybavenost	30
4.1.4 Orgány obce Martiněves	31
4.1.5 Volby do zastupitelstva.....	32
4.2 Rozpočet obce	32
4.2.1 Příjmy.....	34

4.2.2	Výdaje	34
4.3	Zhodnocení finanční situace obce	36
4.4	Dotazníkové šetření	38
4.5	Strukturovaný rozhovor se starostou obce	49
4.5.1	Výsledky rozhovoru	49
5	Zhodnocení výsledků.....	52
6	Závěr.....	54
7	Seznam použitých zdrojů.....	55
7.1	Knižní zdroje	55
7.2	Internetové zdroje	55
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	58
8.1	Seznam obrázků	58
8.2	Seznam tabulek.....	58
8.3	Seznam grafů a schémat	58
8.4	Seznam použitých zkratk	59
Přílohy	Přílohy	60
	Dotazník	60
	Rozhovor se starostou	62

1 Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na obec jako základní územní jednotku České republiky, která se neomezuje pouze na své katastrální území, ale zahrnuje i její obyvatelstvo a práva na samosprávu. Klíčovým nástrojem pro efektivní správu veřejných financí na lokální úrovni je rozpočet obce. Správná správa těchto finančních prostředků je nezbytná pro podporu udržitelného rozvoje, zajištění kvality veřejných služeb a zvyšování spokojenosti občanů. Rozhodování o rozpočtu a jeho struktuře je v rukou zastupitelstva obce, které si občané volí v komunálních volbách. Tím mají možnost nepřímo ovlivňovat hospodaření obce. Zapojení veřejnosti do ročního schvalování návrhu obecního rozpočtu je zásadní pro zvýšení transparentnosti a zainteresovanosti občanů na správě obce.

Práce se zaměřuje na hodnocení způsobu, jakým obec Martiněves spravuje veřejný majetek. Cílem je posoudit, zda obec nakládá se svými prostředky svědomitě, efektivně a úsporně. Dále práce přináší návrhy na zlepšení stávající situace ve správě obecního majetku. Analýzou současného i minulého vedení obce a jejich přístupu k hospodaření s obecními financemi práce usiluje o zvýšení porozumění veřejnému finančnímu managementu mezi čtenáři.

V další části se práce věnuje vymezení základních pojmů týkajících se správy obce, jejího rozpočtu, efektivity a monitoringu hospodaření. Po teoretickém úvodu následuje analytická část, která se detailněji zaměřuje na obec Martiněves, zkoumá její historii, demografické změny a politický vývoj. Součástí analýzy je také zkoumání občanské vybavenosti, rozpočtu obce, včetně struktury příjmů a výdajů, a hodnocení rozpočtového salda a jeho plnění. Práce dále obsahuje finanční analýzu rozpočtu, výsledky dotazníkového šetření a rozhovor se současným starostou obce.

V závěrečné části jsou představeny hlavní zjištění práce a navržena konkrétní doporučení pro další zlepšení správy veřejných financí v obci Martiněves.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení obecního rozpočtu a jeho relevance ve vybrané obci Martiněves. Teoretická část bude zaměřena na obecné informace zaměřené na definici obce, její rozvoj, druhy peněžních příjmů a základní informace týkající se rozpočtu. Praktická část bude zkoumat efektivnost využití rozpočtu a názor občanů na jeho využití. Sekundární cíl práce je poskytnout vedení obce Martiněves ucelenou zpětnou vazbu, která by mohla sloužit jako podklad pro budoucí rozhodovací procesy týkající se alokace rozpočtových zdrojů.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se soustředí na efektivní využití rozpočtu obce Martiněves prostřednictvím případové studie, je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Tento přístup umožňuje komplexní pochopení problematiky z obou perspektiv – teoretického základu a praktické aplikace.

Začátek práce je věnován teoretické části, kde je klíčovým krokem shromažďování a analýza odborné literatury a dostupných materiálů. Tento proces zahrnuje studium akademických publikací, vědeckých článků, knih, stejně jako prozkoumání dokumentů a dat poskytnutých samotnou obcí Martiněves, včetně jejich rozpočtů a závěrečných účtů. Tato fáze je základem pro budování teoretického rámce práce, který umožní lépe porozumět konceptům efektivního rozpočtování a správy veřejných financí na místní úrovni.

Následuje praktická část, jež je založena na kvalitativním výzkumu realizovaném prostřednictvím dotazníkového šetření. Cílem tohoto šetření je zjistit vnímání efektivnosti a spokojenosti občanů Martiněvsi s využíváním obecního rozpočtu. Dotazník je pečlivě navržen tak, aby pokrýval klíčové aspekty hospodaření obce, od transparentnosti rozpočtového procesu po možnosti zapojení občanů do rozhodovacích procesů. Pro maximální dosah a zapojení je dotazník distribuován jak v papírové, tak v digitální formě, což umožňuje širší spektrum obyvatelstva vyjádřit své názory a postřehy.

Získané odpovědi z dotazníku jsou poté podrobeny analýze. Analýza dat z dotazníků přináší cenné vhledy do toho, jak jsou finanční zdroje obce využívány a jaké jsou možnosti

pro jejich optimalizaci ve prospěch místní komunity. Tyto výsledky jsou poté prezentovány starostovi obce v rámci strukturovaného rozhovoru.

Tato metodika tak poskytuje pevný základ pro komplexní zkoumání efektivního využití rozpočtu v obci Martiněves, spojující teoretické poznatky s praktickými zkušenostmi a názory občanů. Skrze tento přístup práce usiluje o hlubší porozumění dynamice rozpočtového hospodaření na místní úrovni a přináší konkrétní návrhy pro zlepšení a efektivnější správu veřejných financí.

3 Teoretická východiska

Teoretická východiska představují základ pro hlubší porozumění zkoumané problematice. Tato část se zaměřuje na představení základních pojmů územní samosprávy.

3.1 Územní samospráva v ČR

Územní samospráva je místem realizace komunální politiky. Avšak není zcela izolovanou strukturou, nýbrž existuje v rámci státu, který má kontrolu nad veškerou veřejnou mocí. Stát může část této moci přenesením rozhodnutí svěžit nestátním subjektům. Územní samospráva tak přispívá k výkonu tzv. zbývající veřejné moci (Balík, 2009, s. 11-12).

V teorii samosprávy je obvyklé rozlišovat mezi územní a zájmovou samosprávou. V obou případech je existence takové formy samosprávy spojována s přítomností tzv. veřejnoprávní korporace. Oproti státní správě se samospráva odlišuje jak v tom, že subjektem této korporace je entita odlišná od státu, tak v tom, že její činnost je zaměřena interně a plně se soustředí na řešení vlastních záležitostí. Mezi veřejnoprávní korporace, které provádějí územní samosprávu, patří na vyšší úrovni kraje, a na nižší úrovni pak obce, které fungují jako základní jednotky územní samosprávy (Peková, Kadeřábková, 2012, s. 15).

3.1.1 Obec

Obec představuje základní formu územní samosprávy, kde se občané spojují do územního celku, který je ohraničen hranicemi obce. Tato obec má právní status veřejnoprávní korporace a disponuje svým vlastním majetkem. V právním kontextu jedná jménem obce a nese zodpovědnost za výsledky těchto právních vztahů (cszo.cz, 2023).

V roce 1990 došlo k významnému přetvoření systému územní veřejné správy. Klíčovou změnou bylo opuštění jednokolejného modelu veřejné správy, v němž byla veškerá veřejná správa prováděna státními orgány, a nahrazení ho systémem dvoukolejním (Balík, 2009, s. 61).

Základním právním dokumentem pro fungování obce je Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. (dále jen „zákon o obcích“). Tento zákon upravuje, jakým způsobem jsou obce organizovány, jaké orgány v nich působí a jaké mají pravomoci.

3.1.2 Funkce obce

Definovat funkci obce je komplikovaný úkol, a to jak kvůli rozdílnému historickému vývoji, tak vzhledem k různorodosti struktur obcí, včetně jejich velikosti. Klíčovou otázkou je, zda by mělo být stanoveno nějaké povinné poskytování služeb, které by každá samosprávná obec měla zajišťovat pro své obyvatele, nebo zda by měla mít obec pouze možnost těchto služeb využívat. Tato problematika se týká například úklidu veřejných prostor, údržby zeleně nebo provozování obchodu pro občany, který by pro soukromníka nemusel být ekonomicky výhodný. V České republice je situace složitá vzhledem k existenci dvou typů působnosti obcí – přirozené a přenesené.

Pravomoci plynoucí z oblasti přirozené působnosti lze pracovním rozčlenit do sedmi klíčových oblastí: politické, ekonomické, sociální, ekologické, bezpečnostní, infrastrukturní a prognostické (Balík, 2009, s. 30-32).

3.1.3 Organizační struktura obce a kompetence

Obec, jakožto právní subjekt ve veřejném sektoru, může jednat navenek pouze prostřednictvím svých institucí a zastupitelů, což jsou fyzické osoby. Z hlediska českého práva, přestože Ústava České republiky uznává pouze zastupitelstvo obce, Zákon o obcích detailně rozlišuje různé orgány a funkcionáře obce, včetně zastupitelstva, rady obce, starosty, obecního úřadu a případně komisí (Balík, 2009, s. 67).

Tabulka 1 Počet zastupitelů na obyvatele

Počet obyvatel v obci	Počet zastupitelů v obci
do 500 obyvatel	5 až 15 zastupitelů
500 až 3 000 obyvatel	7 až 15 zastupitelů
3 000 až 10 000 obyvatel	11 až 25 zastupitelů
10 000 až 50 000 obyvatel	15 až 35 zastupitelů
50 000 až 150 000 obyvatel	25 až 45 zastupitelů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 zastupitelů

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., § 68

Lokální samospráva hraje klíčovou roli při rozvoji menších a venkovských obcí. Uvnitř obcí disponuje velkým množstvím legitimacy, která vychází z výsledků místních voleb. Autorita vedení obce vychází nejen z legislativních předpisů, ale je také důsledkem výsledků volebního procesu. Členové samosprávy byli zvoleni občany obce, což znamená,

že si udržují určitou míru důvěry. Tímto způsobem je zajištěno, že rozhodnutí týkající se místních záležitostí jsou přijímána s ohledem na potřeby a preference obyvatel daného místa, což významně přispívá k efektivnímu a demokratickému řízení na místní úrovni (Bernard, 2011, s. 25).

3.2 Rozpočet obce

Rozpočet obce představuje základní finanční dokument, který detailně plánuje příjmy a výdaje obecní samosprávy pro určité období, obvykle pro jeden kalendářní rok. Jeho hlavním účelem je zajištění efektivního a transparentního hospodaření s finančními prostředky obce, které jsou vynakládány na splnění potřeb a rozvojových cílů obce a jejích obyvatel. Rozpočet obce tak odráží priority a strategické záměry v oblasti veřejných služeb, infrastruktury, vzdělávání, kultury a dalších oblastí života obecní komunity (moderniobec.cz, 2023).

3.2.1 Definice a význam rozpočtu obce

V rámci celého systému veřejných rozpočtů se na úrovni místní samosprávy vypracovávají rozpočty pro obce a kraje, které jsou známé jako územní rozpočty. Tyto rozpočty místních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované finanční fondy, do kterých proudí jak příjmy, které obce získávají prostřednictvím přerozdělování v rámci celého rozpočtového systému, tak i příjmy, které generují vlastními aktivitami. Tyto peníze se následně rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím soukromého sektoru. Územní rozpočet se tvoří, alokuje a využívá podobným způsobem jako ostatní veřejné rozpočty v rámci rozpočtového systému. Financování je realizováno prostřednictvím nenávratných, neekvivalentních a nedobrovolných prostředků, což je charakteristický rys všech veřejných rozpočtů (Provazníková, 2015, s. 51).

Různé kategorie veřejných rozpočtů jsou relativně nezávislé, i když mezi nimi dochází ke vzájemným finančním vztahům. Každá vládní úroveň a každý samosprávný celek má svůj vlastní rozpočet a je zodpovědný za jeho správu. Míra finanční nezávislosti, zejména u rozpočtů územní samosprávy, je ovlivněna různými faktory, které jsou zkoumány v rámci teorie fiskálního federalismu (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 198).

3.2.2 Metody tvorby rozpočtu

V rámci České republiky je k dispozici široká škála metod pro sestavování rozpočtů, které jsou relevantní a použitelné na úrovni obecní správy. Není žádný univerzální postup pro vytvoření ideálního obecního rozpočtu. Obvykle se v praxi uplatňuje kombinace různých metod. Mezi nejvíce uznávané a tradičně používané přístupy k tvorbě rozpočtů patří:

Přírůstkový způsob

Tradičním způsobem sestavování rozpočtu je tzv. přírůstkový přístup. Při tomto plánování obce vycházejí z existující lokální politiky a standardů pro poskytování statků a služeb. Tento postup spočívá v odhadu a určení meziročních změn, které budou provedeny na základě stávajícího rozpočtu, který slouží jako základ pro rozpočet budoucího období.

Přírůstkový přístup se zakládá na upravování současného rozpočtu o odhady a projekce, které zahrnují demografické trendy, inflaci, dlouhodobé dopady a efekty, a také požadavky, které vyplynuly z nové legislativy. To umožňuje obci plánovat a přizpůsobovat svůj rozpočet na základě aktuálních potřeb a podmínek, což je důležité pro efektivní správu finančních prostředků (Provazníková, 2015, s. 53).

Fixně limitovaný rozpočet

Metoda fixně limitovaného rozpočtu je především aplikována ústřední vládou pro efektivní správu svých vlastních resortů a ministerstev. Taktéž slouží jako prostředek pro regulaci výdajů místních samospráv prostřednictvím systému poskytování dotací. Rozpočet pro nadcházející fiskální rok je navrhován s pevně stanoveným objemem finančních prostředků, což znamená, že máme na vědomí, kolik peněz máme k dispozici, a nemáme prostor pro přesahy (Provazníková, 2015, s. 53-54).

Přístup nulové základny

Přístup „nulové základny“ představuje teoreticky nejkompexnější metodu tvorby rozpočtu, neboť vyžaduje důkladné zkoumání každé aktivity či rozpočtové položky ve vztahu k stanoveným cílům a možným strategiím pro jejich dosažení. Tento přístup vyžaduje výrazné množství času, a používá se zejména v případech, kde dochází k výrazným fluktuacím v poptávce nebo kdy je třeba zvolit mezi několika málo alternativami (Provazníková, 2015, s. 54-55).

Performance budgeting

Tento přístup je také nazýván výkonnostním rozpočtováním. Vyžaduje od veřejných představitelů, aby nejen zhodnotili, zda byly finanční prostředky využity efektivně a

hospodárně, ale také zda byly dosaženy zamýšlené výsledky a cíle. V rámci tohoto rozpočtového procesu jsou klíčové dvě role: poskytují zdroje a současně stanovují kritéria a cíle pro výstupy (Provazníková, 2015, s. 55).

Metoda programového rozpočítání

Metoda programového rozpočítání (PPBS) organizuje navrhované výdaje podle toho, jak přispívají k dosažení cílů obce, a zároveň strukturuje rozpočet tak, aby bylo jasné, jak jednotlivé činnosti přispívají k celkovým záměrům.

Smyslem této metody je umožnit zástupcům obce činit informovaná rozhodnutí o přidělení zdrojů s ohledem na celkové cíle. Obsahuje dva kroky:

- Zkoumání záměrů a cílů územního celku.
- Porovnávání a oceňování alternativních variant (Provazníková, 2015, s. 55-56).

Komunitní či genderové rozpočtování

Genderové rozpočtování vzniklo v reakci na prosazování rovnosti žen a mužů. Analyzuje, jaký vliv bude mít konkrétní rozpočtové rozhodnutí na obě pohlaví, tedy ženy a muže. Později se transformovalo do procesu komunitního rozhodování, navazujícího na koncept OSN zvaný „rovné příležitosti pro všechny členy komunity“, což zahrnuje nejen ženy a muže.

Součástí této metody jsou činnosti, jejichž cílem je zabezpečit, aby rozpočtová opatření reflektovala potřeby a zájmy jednotlivých osob, kteří spadají do různých sociálních kategorií nebo jsou v nějakém ohledu znevýhodněni vzhledem k jejich etnickému původu, společenskému postavení, příjmové úrovni nebo věku (Provazníková, 2015, s. 58-59).

3.2.3 Příjmy rozpočtu

Příjmy obce jsou stanoveny zákonem. Jedná se o ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., který upravuje rozpočtová pravidla pro územní rozpočty. Příjmy rozpočtu obce tvoří zejména:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv;
- příjmy z výsledků vlastní činnosti;
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila;

- příjmy obce z vlastní správní činnosti, včetně výkonů státní správy delegovaných obci podle zvláštních zákonů, zejména z poplatků a odvodů, musí být v souladu s tímto zákonem a případnými specifickými ustanoveními;
- příjmy z místních poplatků podle zvláštního zákona;
- výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona;
- dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů;
- dotace z rozpočtu kraje;
- prostředky získané správní činností jiných orgánů státní správy, jako jsou pokuty odvody a správní tresty, pokud jsou stanoveny zvláštním zákonem jako příjmy obce;
- přijaté peněžité dary a příspěvky;
- jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

(Zákon č. 250/2000 Sb.)

Příjmy jsou rozděleny do dvou hlavních skupin, a to na vlastní příjmy a přijaté transfery. Vlastní příjmy zahrnují příjmy kapitálové a běžné.

Kapitálové příjmy, také známé jako výnosy z prodeje dlouhodobého majetku pořízeného z investičního fondu a finanční aktiva, která mají charakter akcií nebo majetkových podílů, jsou vytvářeny s ohledem na rozpočtovou politiku. K těmto příjmům patří také dary určené k investičním účelům, s výjimkou darů od zahraničních států a převodů od jiných úrovní vlády.

Běžné příjmy jsou všechny příjmy s výjimkou kapitálových. Tyto běžné příjmy mohou být rozděleny na dvě hlavní kategorie: daňové a nedaňové příjmy.

- Daňové příjmy jsou povinné a nevratné platby, které zahrnují příjmy vyplývající z daní, sociálního a zdravotního pojištění, stejně jako různé poplatky, včetně pokut za pozdní nebo nesprávnou platbu.
- Nedaňové příjmy zahrnují všechny opěťované příjmy, jako jsou výnosy z prodeje neinvestičního majetku, příjmy z prodeje zboží a služeb a podobné. Dále sem spadají i neopěťované příjmy, které mají charakter sankcí a nejsou spojeny s daněmi, vrácené platby za přijaté transfery, které byly uděleny v minulých obdobích, a také přijaté splátky půjček.

Přijaté transfery jsou neopěťované a nenávratně inkasované dotace a dary od jiných úrovní vlády a od zahraničních vlád a institucí (Češková, Kinšt, 2011, s. 18-19).

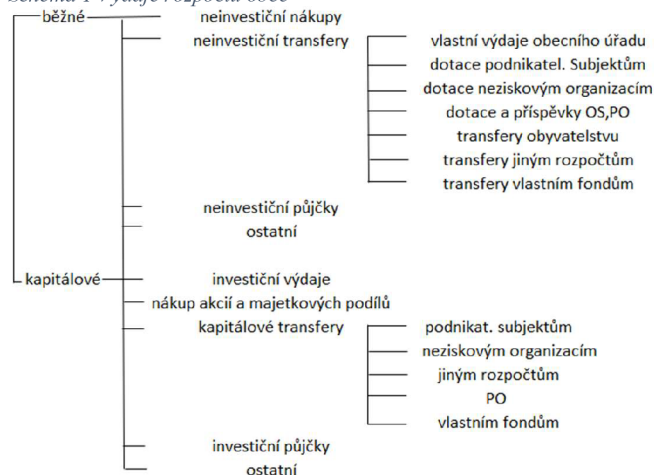
3.2.4 Výdaje rozpočtu

Stejně jako u příjmů, i výdaje místních rozpočtů se klasifikují do několika kategorií. Základní rozdělení probíhá mezi běžnými a kapitálovými výdaji, což je označováno jako ekonomické hledisko. Běžné výdaje představují opakující se platby bez investičního charakteru, zahrnující například mzdy zaměstnanců, nákup materiálů, vody, paliva a energie, nákup služeb a sociální dávky. Naopak kapitálové výdaje slouží zejména k financování dlouhodobého majetku, především investičních potřeb, které přesahují jedno rozpočtové období (Císařová, Pavel, 2008, s. 39).

Z hlediska rozpočtového plánování je zvláště důležité rozdělení výdajů do kategorií plánovaných a neplánovaných (nahodilých, neplánovatelných). Plánovatelné výdaje územních rozpočtů jsou takové, které lze relativně snadno předem stanovit. Většina plánovatelných výdajů spadá do kategorie běžných a opakujících se výdajů a má mandatorní charakter. K mandatorním výdajům lze zařadit i náklady spojené s provozem, výkonem samostatných a přenesených pravomocí, výdaje na úhradu úroků a platbu daní územním celkem.

Neplánované výdaje představují náklady, jejichž vznik je obtížně předvídatelný. Týká se to například nákladů na likvidaci škod způsobených povodněmi (Provazníková, 2015, s. 198).

Schéma 1 Výdaje rozpočtu obce

Zdroj: vlastní zpracování, Kadeřábková, Peková, 2012, s. 276

3.2.5 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba představuje základní třídící systém pro peněžní operace veřejných rozpočtů. Využívání tohoto jednotného klasifikačního standardu umožňuje porovnatelné sledování příjmů, výdajů, salda hospodaření a jeho financování v rámci struktury veřejných rozpočtů (Češková, Kinšt, 2011, s. 9).

V zásadě se jedná o soubor kódů, které jsou přiřazovány individuálním finančním transakcím. Tento kód poskytuje možnost identifikovat, o jaký typ finanční operace se jedná, což je užitečné zejména při analýze místních rozpočtů (Císařová, Pavel, 2008, s. 39).

Rozpočtová struktura zahrnuje celkem 12 kategorií třídění pro příjmy a výdaje. Tyto kategorie zahrnují odpovědnostní, druhové, odvětvové, konsolidační, podkladové, prostorové, nástrojové, doplňkové, programové, účelové, strukturální a transferové třídění. Mezi nejčastěji využívaná patří odvětvové a druhové třídění. Odvětvové třídění se zaměřuje na kategorizaci příjmů a výdajů podle specifických činností, z nichž plyne příjem, a na něž jsou výdaje směřovány. Druhové třídění se zaměřuje na klasifikaci příjmů a výdajů podle právního nebo ekonomického důvodu, zahrnuje celý rozsah pohybů finančních prostředků (Vyhláška č. 412/2021 Sb.).

3.2.6 Rozpočtový výhled

Základem pro sestavení rozpočtu slouží rozpočtový výhled, konkrétně ve formě střednědobého výhledu. Střednědobý výhled představuje klíčový dokument pro obec, určený pro plánování svého hospodaření ve střednědobém horizontu. Podle ustanovení zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů je střednědobý výhled rozpočtu vypracován na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků, obvykle pro období 2 až 5 let následujících po roce, na který je sestavován roční rozpočet (Provazníková, 2015, s. 63).

Střednědobý výhled rozpočtu slouží k prognóze hospodaření obce a zahrnuje souhrnné ukazatele, jako jsou celkové příjmy, výdaje, dlouhodobé pohledávky a závazky spojené s plánovanými dlouhodobými projekty.

Obec je povinna zpřístupnit veřejnosti střednědobý výhled rozpočtu. Návrh střednědobého výhledu rozpočtu bude publikován na internetových stránkách obce a na úřední desce alespoň 15 dní před datem, kdy bude předložen k projednání na zasedání obecního zastupitelstva. Kompletní verze návrhu bude zveřejněna na internetových

stránkách, zatímco na úřední desce může být prezentován v kratším formátu, který minimálně obsahuje informace o příjmech, výdajích v jednotlivých letech, dlouhodobých závazcích a pohledávkách.

Občané obce mají možnost podat písemné připomínky k návrhu střednědobého výhledu buď v dohodnuté lhůtě stanovené při jeho zveřejnění, nebo ústně při jeho projednávání na zasedání obecního zastupitelstva. Rozpočtový výhled je připravován obecním úřadem a finančním výborem zastupitelstva obce. Následně probíhá jeho projednání radou obce a zastupitelstvem obce, které má pravomoc schválit výsledný rozpočtový výhled (Vojtíšková, 2018, s. 8).

3.3 Monitoring hospodaření obce

Součástí tvorby rozpočtu je i jeho sledování a hodnocení využití zdrojů obce. Klíčovými aspekty jsou příjmy a výdaje, efektivita využití rozpočtu a dosažení cílů obce. Monitoring umožňuje obcím identifikovat oblasti pro zlepšení, optimalizovat využití zdrojů a zvyšovat transparentnost a odpovědnost. Toto téma je zásadní pro udržitelný rozvoj a prosperitu obce (mfer.cz, 2024).

3.3.1 Monitoring hospodaření územních samosprávných celků

Hodnocení hospodářské situace obcí a krajů je prováděno prostřednictvím monitoringu, který je založen na sledování soustavy 21 ukazatelů. Tyto ukazatele vycházejí z finančních a účetních výkazů, které jsou předkládány do systému Státní pokladny.

Od 24. srpna 2022 schválila vláda usnesení č. 719, kterým došlo ke schválení změn v monitoringu hospodaření územních samosprávných celků. Původně provádělo ministerstvo financí výpočet informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU). Po nové úpravě budou zachovány pouze ukazatele schválené usnesením vlády, které je označováno jako monitorující. Jedná se o tyto ukazatele:

- pravidlo rozpočtového hodnocení;
- podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům;
- běžná likvidita;
- běžné výdaje na obyvatele;
- finanční stabilita;
- podíl vlastních příjmů na celkových příjmech;

- podíl celkových konsolidovaných výdajů na běžných příjmech;
- saldo příjmů a výdajů po konsolidace;
- provozní saldo;
- rozdíl provozního salda a uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků;
- podíl provozního salda k běžným příjmům;
- provozní saldo na obyvatele;
- podíl investičních transferů na kapitálových výdajích;
- podíl kapitálových výdajů na provozním saldu;
- krytí dluhové služby;
- dluh na obyvatele;
- krytí dluhu;
- podíl cizích zdrojů bez dotačních záloh k celkovým aktivům;
- čistá aktiva;
- čistá aktiva na obyvatele;
- okamžitá likvidita (mfcf.cz, 2024).

3.3.2 MONITOR

MONITOR představuje specializovaný informační portál Ministerstva financí, poskytující veřejnosti otevřený přístup k rozpočtovým a účetním údajům ze všech úrovní státní správy a samosprávy. Prezentované informace jsou odvozeny z databáze Státní pokladny a jsou aktualizovány čtvrtletně.

Součástí informačního portálu MONITOR je také kalkulačka rozpočtové odpovědnosti. Kalkulačka rozpočtové odpovědnosti slouží k určení minimální částky, kterou daná obec, město nebo kraj bude splácet své dluhy, díky ní jde také zjistit, jestli obec plní takzvané dluhové pravidlo. Toto pravidlo stanovuje, že v případě, kdy zadlužení obce přesáhne 60 % průměrného příjmu za poslední 4 roky, je nutné v následujícím roce snížit tuto částku o alespoň 5 % z rozdílu mezi aktuální výší dluhu a 60 % průměrného příjmu. Jeho hlavním záměrem je zabezpečit, aby samosprávy byly schopny financovat své dluhy bez potíží prostřednictvím vlastních dostupných finančních prostředků kdykoli v budoucnosti (mfcf.cz, 2024).

3.3.3 Finanční analýza

Finanční analýza slouží k celkovému posouzení finančního stavu podniku nebo obce. Poskytuje informace o ziskovosti, adekvátnosti kapitálové struktury, efektivním využívání aktiv a schopnosti včasného splácení závazků, stejně jako o dalších klíčových aspektech. Finanční analýza představuje klíčovou součást finančního řízení, poskytující zpětnou informaci o tom, jak podnik nebo obec dosáhli svých cílů v jednotlivých oblastech, kde dosáhli úspěchu při plnění předpokladů a kde se vyskytly nečekané situace, kterým chtěli předcházet.

Provedení finanční analýzy vyžaduje shromáždění dat, která slouží jako základ pro kvalitní zpracování a dosažení relevantních výsledků. Základním zdrojem dat jsou účetní výkazy podniku, konkrétně rozvaha, výkaz zisku a ztrát, cash flow, přehled o změnách vlastního kapitálu a příloha účetní závěrky (Knápková, 2017, s. 17-18).

3.3.4 SWOT analýza

SWOT analýza je nástroj, který se široce využívá pro strategické plánování a řízení na úrovni obcí, měst a regionů, stejně jako jejich organizací. Klíčem k úspěšnému rozhodování – ať už jde o starostu, zastupitele, vedoucího úřadu, úředníka nebo zaměstnance příspěvkové organizace – je pečlivé zvážení všech dostupných možností, aby bylo možné učinit nejlepší možné rozhodnutí. SWOT analýza slouží k vymezení:

- Silných stránek
- Slabých stránek
- Příležitostí
- Hrozeb (obcepro.cz, 2024)

3.4 Efektivita využití rozpočtu v obcích

Územní samosprávy by měly zajistit, že poskytování veřejných služeb je efektivní, což znamená, že veřejnost obdrží optimální hodnotu za finanční prostředky, které na danou službu vynakládá (VFM), ať už jde o prostředky z daní nebo uživatelských poplatků (Provazníková, 2015, s. 255).

Efektivnost je integrální součástí principu 3E, který nalezne uplatnění jak v ziskovém, tak ve veřejném sektoru. Tento princip se zaměřuje na tři klíčové pojmy: účelnost,

efektivnost a hospodárnost (Efficiency, Effectiveness, Economy). Tyto pojmy představují kritéria pro odpovědné a účelné nakládání s veřejnými prostředky (mfcz.cz, 2024).

3.4.1 Nákladová efektivnost

Nákladová efektivnost se zaměřuje na minimalizaci nákladů při dosažení stanovených cílů. Je to o tom, jak efektivně obec vynakládá finanční prostředky na konkrétní činnosti. Může být spočítána pomocí následujícího vzorce:

$$NE = \frac{C}{N}$$

Kde:

NE značí nákladovou efektivnost

C představuje celkové náklady na danou činnost

N označuje počet vyprodukovaných jednotek

(mfcz.cz, 2024)

3.4.2 Výdajová efektivnost

Výdajová efektivnost se zaměřuje na dosažení maximálního výstupu (např. kvality služeb) při daných finančních prostředcích. Při hodnocení výdajové efektivnosti se zkoumá, zda jsou finanční prostředky vynakládány tak aby byly dosaženy stanovené cíle a aby byla dosažena co nejlepší hodnota za peníze.

Nákladová efektivnost se zaměřuje na samotné náklady, zatímco výdajová efektivnost bere v úvahu i kvalitu a výstupy. V praxi je užitečné kombinovat oba přístupy, aby bylo dosaženo optimálního využití finančních prostředků v obcích.

V podstatě jsou to zvolení zástupci občanů, kdo rozhoduje o rozsahu výdajů. Zvyšování veřejných výdajů je obecně považováno většinou voličů za pozitivní a jejich zástupci jsou za taková rozhodnutí oceňováni, i když to může vést k většímu či menšímu zadlužení dané obce (moderniobec.cz, 2024).

3.4.3 Faktory ovlivňující efektivnost výdajů z rozpočtu obcí

Při realizaci projektů v obcích se mohou vyskytnout tři hlavní problémy. Prvním je nedostatečná objektivita při výběru projektů. Zvolení zástupci občanů mohou někdy vybírat nebo zařazovat projekty k realizaci na základě jiných než objektivních kritérií. Druhým problémem je závislost efektivity vynakládaných finančních prostředků na místě, kde se

projekt realizuje. Toto se týká zejména větších měst, kde může být efektivnost určité investice ovlivněna jejím umístěním z hlediska potřeb obyvatel daného města (např. zvolení místa pro umístění nové školky). Třetím problémem je produkční neefektivnost při zajišťování veřejného statku. Při vlastním zajišťování určitého veřejného statku, například v podobě konkrétního projektu, může dojít k neefektivnosti (moderniobec.cz, 2024).

3.4.4 Zvolení nového projektu

Při rozhodování o novém projektu je klíčové zachovat objektivitu. Existuje mnoho postupů pro objektivní výběr projektů financovaných z veřejných rozpočtů, které mají za cíl dosáhnout maximálního užítku s minimálními finančními náklady. Při výběru vhodného projektu by se mělo postupovat následovně (moderniobec.cz, 2024):

- 1) Detailně identifikovat potřebu veřejného statku (nejčastěji určité stavební investice) v nejširších souvislostech. To znamená, že je třeba zodpovědět na otázky týkající se cílové skupiny, hlavních přínosů a negativ projektu, finančních a jiných nároků na provoz, množství dostupných finančních prostředků a v případě nedostatku zvážit možnost půjčky nebo dotace, rentabilitu projektu a také jestli projekt zapadá do celkového plánu rozvoje určité obce či regionu.
- 2) Předložit více alternativ projektů: jednotlivé alternativy musí být objektivně hodnoceny komisí. K hodnocení se nejčastěji používá analýza nákladů a přínosů nebo jiné typy analýz. U těchto analýz se poměrně snadno zjistí náklady, ale obtížně se objektivně oceňují přínosy.

V souvislosti s výběrem projektu se hodnotí tzv. důchodový (příjmový) a substituční efekt.

Příjmový efekt (také známý jako důchodový efekt) popisuje, jak nový projekt může zvýšit příjmy občanů, posílit jejich kupní sílu a následně stimulovat další výrobní a jiné aktivity. Na druhé straně substituční efekt odráží změnu v preferencích k určitým statkům. Například, posílení veřejné dopravy v městě může vést k poklesu používání soukromých automobilů, což by mohlo vést ke zlepšení kvality ovzduší a snížení průměrné hlučnosti ve městě.

3.4.5 Zlepšení efektivity hospodaření v obci

Efektivitu v obci lze zlepšit několika způsoby, mezi klíčové metody, kterými toho lze dosáhnout patří:

- konkurence;
- zdokonalené rozpočtové hospodaření;
- veřejná kontrola

Konkurence

V ideálním případě by výběrové řízení na poskytování služby mělo stanovit její tržní cenu. Uchazeči se navzájem utkávají v nabízení nejnižší ceny nebo nejlepšího poměru ceny a kvality. Efektivnost výběrového řízení závisí na skutečné konkurenci. Na trhu musí existovat alternativní poskytovatelé, přičemž každý z nich musí být schopen poskytnout danou službu, což může být u některých typů služeb problematické. Důležitou podmínkou je transparentní proces zadávání veřejných zakázek. Existuje riziko, že při snaze o dosažení nízké ceny může dojít ke snížení kvality, proto je důležité stanovit normy kvality v rámci výběrového řízení.

Zdokonalené rozpočtové hospodaření

Pokud není možné využít konkurenční prvek při poskytování služeb, efektivita se stává závislou na systému tvorby rozpočtu a jeho kontrole. Různé aspekty mohou ovlivnit efektivitu systému, jako je například úroveň autonomie poskytnuté organizacím poskytujícím službu, stanovení ročního růstu rozpočtových výdajů, způsob nakládání s přebytkem na konci roku a rozdělení financí mezi organizace pracující paralelně.

Efektivita hospodaření je do značné míry ovlivněna metodou sestavování rozpočtu. Tradiční přístup, známý jako přírůstkový, vychází z minulého rozpočtu, který je upraven o určité položky, jako je inflace nebo nárůst počtu zaměstnanců. Hlavní nevýhodou tohoto přístupu je, že finanční prostředky jsou přidělovány na základě minulých výsledků, nikoli na základě aktuálních potřeb. Alternativou je přístup zvaný nulová základna, který vytváří zcela nový rozpočet na základě aktuální poptávky a výkonu. Efektivitu lze výrazně zlepšit tím, že se nevyčerpaný zůstatek rozpočtu přenesení do následujícího roku. Pokud by tento zůstatek nebyl převeden, organizace by měla tendenci utratit zbývající rozpočet za položky s nízkou prioritou, aby nedošlo k jeho ztrátě.

Veřejná kontrola

Veřejná kontrola je zásadním prvkem veřejné správy a je prováděna ve veřejném zájmu. Její existence vyplývá z role občana jako plátce daní. Ti, kteří vykonávají činnosti podléhající kontrole, jsou zákonně povinni vytvářet materiály pro kontrolu, zejména poskytovat informace. Kontrola se dělí na občanskou a profesionální. Občanská kontrola umožňuje občanům vyžádat si informace od veřejných institucí a jejich organizací. Profesionální kontrolu provádějí specializované kontrolní orgány, a to buď na základě zákona, nebo na základě podnětů od občanů (Provazníková, 2015, s. 255-261).

4 Praktická část práce

4.1 Obec Martiněves

Obec Martiněves se nachází v okrese Litoměřice v Ústeckém kraji, přibližně 12 km jižně od Roudnice nad labem a přibližně 26 km jižně od krajského města Litoměřice. Pod obec spadají další 2 katastrální území Charvatce a Radešín. Katastrální výměra obce činí 20,139 km² a nachází se v nadmořské výšce 256 m.n.m (martineves.cz, 2024).

Obrázek 1 Znak obce

(Zdroj: rekos.psp.cz)

4.1.1 Historie

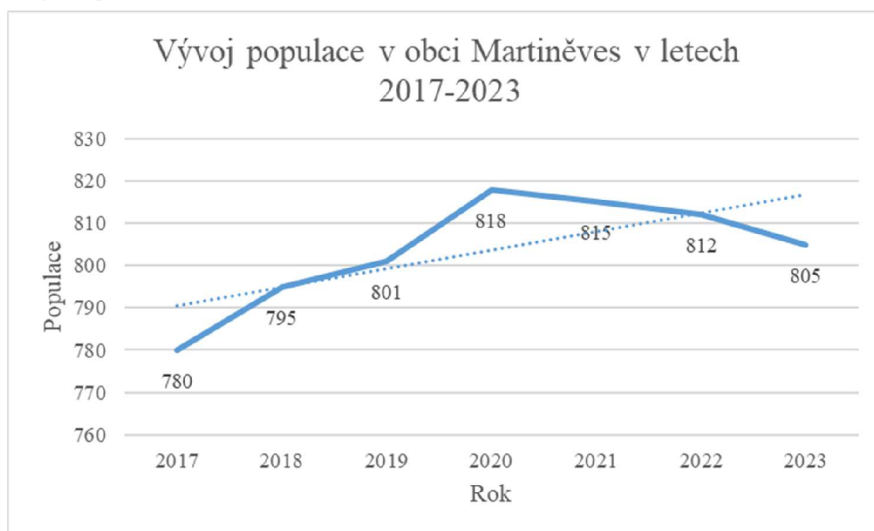
Současná podoba obce Martiněves je výsledkem spojení dvou obcí Martiněves a Pohořice. První doložená zmínka je z roku 1226. Obce Charvatce a Radešín se k obci Martiněves připojili až později, konkrétně v letech 1960 a 1975. Tyto obce sdílejí obdobnou historickou a kulturní strukturu, která je typická pro region, v němž se nacházejí. Mezi nejvýznamnější vlastníky patří rod Kinských jejich znaky jsou rozmístěny na různých budovách v obci. Jedním z těchto míst je areál bývalého panského dvora v Radešíně, kde na klenaku vstupní brány je znak rodu Kinských, kterým patřil, v současné době se zde nachází rodinná farma (martineves.cz, 2024)

Mezi nejvýznamnější stavby patří kostel Nanebevzetí Panny Marie v Charvatcích, kaple sv. Prokopa, která se nachází na stejnojmenném hřbitově, kaple v Martiněvsi nebo například obytná budova na panském dvoře kde se narodil Otakar Hostinský (martineves.cz, 2024).

4.1.2 Demografické údaje

Na území obce k 1.1.2023 žilo 805 obyvatel, z toho 416 mužů a 389 žen. Průměrný věk mužů činil 42,1 let a žen 44,4 let. Graf č.1 ukazuje vývoj obyvatelstva v letech 2017-2023, přestože má v posledních 3 letech klesající charakter, trend vývoje je rostoucí.

Graf 1 Populační růst v obci Martiněves

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024)

V rámci posledního sčítání lidu, které se uskutečnilo v roce 2021, byla v obci Martiněves zaznamenána demografická struktura, jež odhalila převahu obyvatel v produktivním věku. Konkrétně, 512 osob, tedy významná většina celkové populace, spadá do věkové kategorie 15 až 64 let, což naznačuje silný potenciál pro pracovní trh a ekonomický rozvoj obce. Na druhé straně, mladší generace reprezentovaná 133 obyvateli do 14 let odráží stabilní přísun nových obyvatel do věkové pyramidy. Segment seniorů, čítající 155 osob ve věku 65 let a více, představuje důležitou součást obyvatelstva, jež má značný vliv na sociální služby a potřeby spojené s péčí o starší občany. Tato demografická kompozice poskytuje klíčový pohled na sociálně-ekonomickou strukturu obce Martiněves, což je nezbytné pro plánování budoucího rozvoje a přizpůsobení veřejných služeb potřebám různých věkových skupin (czso.cz, 2024).

4.1.3 Občanská vybavenost

Infrastruktura a občanská vybavenost v obci Martiněves jsou uspokojivě dimenzovány vzhledem k velikosti a demografickému složení její populace. Pro nejmenší je v obci zřízena mateřská škola, což umožňuje rodinám s dětmi využít předškolní vzdělávání v místě

bydliště. Avšak, co se týče základního a středního vzdělání, jsou obyvatelé závislí na školních zařízeních v sousedních městech a obcích, s nejbližší základní školou umístěnou v Mšených lázních a Budyni nad Ohří.

Pro volnočasové aktivity a sportovní vyžití je k dispozici fotbalové hřiště a několik dětských hřišť, přičemž to největší se nachází v Radešíně. Základní potřeby obyvatel jsou zajištěny prostřednictvím malého obchodu v Martiněvsi a řeznictvím v Charvatcích. V Charvatcích se nachází Kulturní dům s pohostinstvím, který je místem konání plesů a kulturních akcí, což obohacuje společenské a kulturní možnosti obyvatel. V obci Charvatce se nachází kadeřnický salon vedený paní Ederovou. Součástí občanské vybavenosti jsou také knihovny ve všech zmíněných obcích, autoškola, sokolovna a hřbitov (martineves.cz, 2024).

Martiněves se nachází v bezprostřední blízkosti Mšených lázní, vzdálená přibližně 3 km. Tyto lázně jsou specializované na léčbu pohybového aparátu, což obyvatelům Martiněvsi umožňuje pravidelně využívat wellness procedury a další relaxační aktivity (msene.cz, 2024).

Spolky v obci:

- Sbor dobrovolných hasičů
- TJ Sokol
- Myslivecký spolek Martinské stráně
- Včelařský spolek

4.1.4 Orgány obce Martiněves

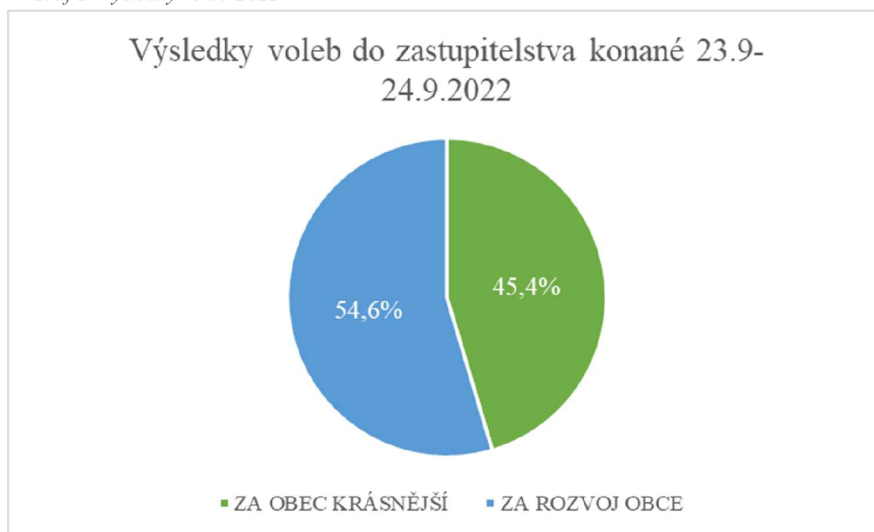
Organizační struktura obce Martiněves je utvářena několika klíčovými orgány, které společně zabezpečují efektivní fungování a implementaci všech aktivit obce. Tato struktura zahrnuje obecní úřad a zastupitelstvo, jehož velikost je odvozena od počtu obyvatel, podle čehož může mít 7 až 15 členů. Aktuálně má zastupitelstvo 11 členů a obsahuje Kontrolní, Finanční a Kulturní výbor. Všechny 3 výbory se skládají ze 3 členů v čele s předsedou výboru. Obec Martiněves má pouze samostatnou působnost, přenesenou zajišťuje obecní úřad v Roudnici nad labem.

4.1.5 Volby do zastupitelstva

Současné složení zastupitelstva bylo zvoleno v komunálních volbách v roce 2022, přičemž 6 mandátů získala strana ZA ROZVOJ OBCE a 5 hlasů získala strana ZA OBEC KRÁSNĚJŠÍ, s volební účastí 57,25 %. Rozdělení hlasů je prezentováno v grafu č. 2.

Při retrospektivní analýze volební účasti v komunálních volbách v období let 2002 až 2022 lze konstatovat, že nejvyšší volební účast byla zaznamenána v roce 2010, kdy dosáhla 66,78 %. V tomto volebním cyklu se voliči rozhodovali mezi čtyřmi kandidujícími stranami. Naproti tomu, nejnižší účast byla zaznamenána ve volbách o čtyři roky dříve, kdy volební účast klesla na 45 %. Výrazně nízká volební účast v tomto roce může být přičítána faktoru, že na volební scéně vystupovala pouze jedna kandidující strana, což pravděpodobně vedlo k omezenému výběru pro voliče a v důsledku toho k nižšímu zájmu o účast ve volbách. Tento trend podtrhuje význam pluralitní politické soutěže pro zvýšení volební účasti a zájmu veřejnosti o politický proces na místní úrovni (volby.cz, 2024).

Graf 2 Výsledky voleb 2022

Zdroj: vlastní zpracování, volby.cz (2024)

4.2 Rozpočet obce

Rozpočet obce může být schodkový, vyrovnaný nebo mít přebytek. Pro obec je ideální situace, pokud se jí podaří hospodařit s finančním přebytkem. To znamená, že na konci rozpočtového roku disponuje finančními zdroji, které může využít na počátku následujícího rozpočtového období. Tento text se zaměřuje na rozpočet obce v období let 2018 až 2021.

Všechny informace byly shromážděny z portálu MONITOR Ministerstva financí a závěrečných účtů obce.

V analyzovaném období od roku 2018 do 2022 se obec Martiněves většinou mohla pochlubit přebytkovou bilancí rozpočtu, přičemž však v roce 2018 a 2020 čelila schodkům viz tabulka č. 2. V těchto konkrétních letech došlo k významnému navýšení výdajů. Při pohledu na průběh příjmů a výdajů není patrná žádná konzistentní vzestupná či sestupná tendence. Zvýšení nákladů v některých letech může být přičítáno rozsáhlým investicím nebo modernizacím, které obec realizovala, a jež měly za cíl zlepšit infrastrukturu či služby pro obyvatele. Tyto investice, ač kapitálově náročné v krátkodobém horizontu, mohou přinést dlouhodobý užitek a zvýšit hodnotu obecního majetku.

Při porovnání schváleného a skutečného salda v pozorovaném období je vidět velký rozdíl mezi plánovanými a skutečnými hodnotami. Z hlediska příjmů vykazuje obec lepší finanční výkonnost, než bylo očekáváno. To může být výsledkem získání neplánovaných příjmů jako jsou dotace nebo jiných příjmů, které nebyly původně zahrnuty do rozpočtu. V posledních 3 letech sledovaného období obec utratila méně, než bylo plánováno, což může svědčit o lepším hospodaření nebo o odkladu či zrušení některých plánovaných investic.

Z těchto pozorování vyplývá, že obec Martiněves nebyla neschopná plnit plánované závazky; spíše se zdá, že obec byla velmi konzervativní ve svém rozpočtovém plánování, což vedlo k lepším finančním výsledkům, než byly původně očekávané. Opatrné rozpočtování a hospodaření mohou naznačovat silný finanční management a dobré vedení obce.

Tabulka 2 Skutečné saldo rozpočtu v letech 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Skutečné příjmy v tis. Kč	15 220	19 747	15 538	17 570	19 631
Skutečné výdaje v tis. Kč	16 996	14 977	16 411	15 343	15 511
Saldo v tis. Kč	-1 775	4 770	-873	2 227	4 120

Tabulka 3 Plánované saldo rozpočtu v letech 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022
Schválené příjmy v tis. Kč	12 551	12 219	13 997	12 000	14 513
Schválené výdaje v tis. Kč	14 435	13 590	19 591	15 624	21 170
Saldo v tis. Kč	-1 884	-1 371	-5 593	-3 624	-6 657

Zdroj: vlastní zpracování, Monitor (2024)

4.2.1 Příjmy

Pro detailnější zhodnocení příjmů je vhodné je kategorizovat do čtyř hlavních skupin založených na typu příjmu.

Tabulka číslo 4 ukazuje, že dominujícím zdrojem příjmů jsou příjmy daňové povahy. Tyto příjmy představují většinu z celkového objemu příjmů, přičemž v roce 2022 dosáhly 85 % z celku. Hlavními složkami daňových příjmů jsou sdílené daně, lokální vybírané poplatky a poplatky za správní úkony. Významný podíl na daňových příjmech mají daně z příjmů a zisků a také univerzální daně aplikované na zboží a služby v rámci domácího trhu. Hlavním zdrojem nedaňových příjmů obce Martiněves je zisk z pronájmu obecních nemovitostí, mezi které patří například Pohostinství Charvatce nebo příjmy z pachtu. Kapitálové příjmy obce se vyznačují značnými kolísáními, které jsou důsledkem jejich občasně povahy vyplývající z prodeje dlouhodobého majetku obce. Transfery tvoří asi 10 % celkových příjmů obce v daném období, avšak v roce 2021 a 2022 došlo k poklesu na 8 %, což mohlo být ovlivněno menším množstvím projektů realizovaných obcí v kombinaci s dopady koronavirové krize.

Tabulka 4 Skutečné příjmy obce Martiněves v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Druh příjmů	2018	2019	2020	2021	2022
Daňové příjmy	12 555	13 553	12 956	14 535	16 749
Nedaňové příjmy	1 081	995	931	1 006	1 189
Přijaté transfery	1 575	1 957	1 590	1 524	1 693
Kapitálové příjmy	9	3 242	61	506	0
Celkem	15 220	19 747	15 538	17 570	19 631

Zdroj: vlastní zpracování, Monitor (2024)

4.2.2 Výdaje

Na druhé straně rozpočtové bilance se nacházejí výdajové položky, které jsou za období pěti let od roku 2018 do 2022 podrobně vykresleny v tabulce číslo 5, rozčleněné do dvou základních kategorií: běžné a kapitálové výdaje. Běžné výdaje jsou spojeny s denním fungováním obce a zahrnují výdaje na platy, běžné nákupy nezahrnující investice a také převody prostředků, které nejsou určeny pro investice. Kapitálové výdaje odrážejí finanční prostředky věnované na získání a udržování dlouhodobého majetku, jako je infrastruktura,

projekty stavební povahy a rozsáhlé modernizace. Tyto výdaje jsou charakteristické svou proměnlivostí, což bylo zřetelné v roce 2020, kdy investice do nákupu nové budovy způsobily nárůst kapitálových výdajů na 6 645 tisíc korun.

Tabulka 5 Skutečné výdaje obce Martiněves v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Druh výdajů	2018	2019	2020	2021	2022
Běžné výdaje	12 830	9 264	9 766	12 735	10 312
Kapitálové výdaje	4 165	5 713	6 645	2 608	5 199
Celkové výdaje	16 996	14 977	16 411	15 343	15 511

Zdroj: vlastní zpracování, Monitor (2024)

V tabulce číslo 6 je rozčlenění výdajů obce podle jednotlivých odvětví. Dominantní část celkových finančních prostředků obce je alokována na odvětví **služby pro obyvatelstvo**, zahrnující položky jako jsou podpora sportovních a volnočasových aktivit, kultura, financování církví, oblast vzdělávání, bytová politika, zdravotní péče a iniciativy pro ochranu životního prostředí. Nejvýznamnější část rozpočtu je věnována na oblasti bydlení a komunálních služeb, územní plánování a rozvoj, a také na ochranu životního prostředí.

Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství představují další podstatnou část rozpočtu, zabývající se zejména investicemi do dopravní infrastruktury, včetně oprav silnic, a vodního hospodářství, které zahrnuje zejména systémy pro odvádění odpadních vod. V období let 2018 až 2022 dosáhly tyto výdaje vrcholu v roce 2022, kdy došlo k významné investici obce do projektu revitalizace Pivovarského rybníka v obci Martiněves.

Sektor **všeobecná veřejná správa a služby**, zastřešující výdaje spojené s činností místních úřadů a financováním obecního zastupitelstva, se v průběhu monitorovaného pětiletého období pohyboval v rozmezí okolo tří milionů českých korun. V roce 2020 však byl zaznamenán nárůst výdajů na 5,5 milionu korun, což bylo způsobeno pořízením nového traktoru a mulčovače pro potřeby údržby obecního majetku, a také výstavbou nového přístřešku pro uskladnění technického vybavení. Jiné sektory, jako **zemědělství, lesnictví a rybářství, sociální věci a politika zaměstnanosti a bezpečnost státu a právní ochrana**, představují menší, a někdy dokonce zanedbatelnou, část celkových výdajů obce.

Tabulka 6 Odvětvové rozdělení výdajů obce v roce 2018-2022 (v tis Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
Zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství	2	X	3	0	411
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	4 026	3 779	2 627	1 765	5 043
Služby pro fyzické osoby/obyvatelstvo	9 768	7 933	8 021	9 087	5 989
Sociální věci a politika zaměstnanosti	0	0	0	5	0
Bezpečnost státu a právní ochrana	116	87	250	1 230	653
Všeobecná veřejná správa a služby	3 084	3 179	5 510	3 257	3 415

Zdroj: vlastní zpracování, Monitor (2024)

4.3 Zhodnocení finanční situace obce

Tato kapitola je zaměřena na komplexní zhodnocení finanční situace v obci Martiněves v letech 2018-2022. Obecně lze říct, že obec hospodaří s přebytkovým rozpočtem kromě roků 2018 a 2020. Celkové příjmy mají rostoucí tendenci kromě roku 2020 kdy byl zaznamenán pokles. Celkové výdaje obce se udržují v podobných hodnotách pouze s malými rozdíly v celém sledovaném období.

Z **analýzy příjmů** je patrné, že nejdůležitější složkou celkových příjmů jsou daňové příjmy, podílí se na nich přibližně z 80,5 % za sledované období. Do obecního rozpočtu plyne nejvíc příjmů z DPH, DPPO a DPFO. Zbytek peněz pochází z daně z nemovitých věcí, místních a správních poplatků a daně z hazardních her.

V průběhu sledovaného období představují **přijaté transfery**, zejména ty neinvestiční, druhou nejvýznamnější položku s objemem v rozmezí 1,52 až 1,96 milionu Kč. Nejvyšší výše těchto transferů byla zaznamenána v roce 2019, kdy obec získala dotaci na obnovu hřbitovních staveb, konkrétně márnice, v Charvatcích.

Nedaňové příjmy obce představují menší ale stále významnou část finančního rozpočtu obce, konkrétně se jejich podíl na celkových příjmech pohybuje mezi 5 a 7 procenty. V absolutních číslech to znamená, že nedaňové příjmy dosahují hodnot v rozmezí 931 až 1189 tisíc Kč. Tyto příjmy mají různorodý charakter a zahrnují například vratky dotací, příjmy z pronájmu nemovitostí a příjmy generované vlastní činností obce. Zatímco příjmy z pronájmu a lze regulovat například zvýšením nájemného, vratky dotací jsou příjmy, které nelze předem ovlivnit.

Kapitálové příjmy tvoří poslední skupinu příjmů v rámci finančního rozpočtu obce, přičemž se vyznačují nepravidelností svého vývoje v čase. V průběhu sledovaného období vykazují tyto příjmy výraznou variabilitu, jejich podíl na celkovém rozpočtu obce se pohybuje v rozmezí od 0 % do 16,4 %, což v absolutních hodnotách odpovídá rozmezí od 0

do 3242 tisíc Kč. Zdrojem kapitálových příjmů je prodej majetku obce, a proto jejich výše není stabilní a podléhá významným kolísáním. Významný nárůst těchto příjmů byl zaznamenán v roce 2019, kdy se obci podařilo prodat několik pozemků. Naopak v roce 2022 kapitálové příjmy klesly na nulu, což odráží aktuální strategii obce, která nevidí důvod k prodeji svých pozemků či jiných nemovitostí.

Během sledovaného období byly **celkové výdaje** obce proměnlivé. V letech 2019, 2021 a 2022 se celkové výdaje obce pohybovaly v rozmezí od 14 977 do 15 343 tisíc Kč. Naproti tomu v letech 2018 a 2020 byly výdaje vyšší, konkrétně dosáhly 16 996 tisíc Kč v roce 2018 a 16 411 tisíc Kč v roce 2020. Tento nárůst v roce 2018 byl přičítán zejména zvýšení běžných výdajů, především na opravy a údržbu. V roce 2020 pak došlo k většímu množství úprav a výměn pozemků a byla také zakoupena nová budova pro potřeby obce. Ačkoliv je obtížné významně snížit běžné výdaje, obec má možnost omezit kapitálové výdaje, například získáním vyššího objemu dotací. V rozpočtové struktuře obce jsou výdaje systematizovány podle sektorového členění. Převládající podíl na celkových výdajích obce zaujímá sektor služeb pro obyvatelstvo, který zahrnuje výdaje na vzdělávání, kulturu, sport a další obdobné aktivity. Tyto výdaje se pohybují v rozpětí od 38,6 % do 57,5 % celkových výdajů, což v absolutních číslech odpovídá částce mezi 5989 a 9768 tisíci Kč.

V této části jsou představeny tři zásadní ukazatele vyplývající ze systému integrovaného monitoringu území (SIMU), jež jsou zaměřeny na analýzu zadluženosti a řízení finančního hospodaření obce. Mezi tyto ukazatele patří **ukazatel zadluženosti**, který reprezentuje poměr cizích zdrojů k celkovým aktivům. Nejvyšší hodnota tohoto ukazatele byla zaznamenána v roce 2018, kdy dosáhla 16,18 %, následně byl ve sledovaném období pozorován jeho pokles až na úroveň 6,20 %. Dle monitoringu prováděného SIMU bylo dosaženo hodnot, jež se drží v mezích stanovených Ministerstvem financí, neboť nepřekračují 25 %. Tím je potvrzeno, že přístup obce k využívání cizích zdrojů pro financování je omezen, což bylo zmíněno v předešlém odstavci. Z uvedeného ukazatele vyplývá, že s veřejnými finančními prostředky je hospodařeno bezpečně a zodpovědně.

Celková likvidita obce se během sledovaného období udržovala v rozmezí od 31,96 do 34,66, s výjimkou roku 2022, kdy došlo k poklesu na hodnotu 17,8. Tento ukazatel naznačuje, že obec drží významnou část svých finančních prostředků v podobě, která umožňuje jejich rychlou přeměnu na hotovost, jako jsou například vklady na bankovních účtech. Z hlediska finančního managementu je klíčové, aby likvidita nepodléhala hodnotám v intervalu od 0 do 1 včetně, neboť ukazatele likvidity jsou preferovány ve vyšších

hodnotách. Vysoká likvidita je zásadní pro zachování finanční stability obce, jelikož zvyšuje schopnost obce včas reagovat na splácení svých závazků a minimalizuje riziko, které by mohlo vzniknout v důsledku nečekaných výdajů.

Posledním zkoumaným ukazatelem je **pravidlo rozpočtové odpovědnosti**, které stanovuje, že celkový dluh obce nesmí přesáhnout 60 % průměrných příjmů z posledních čtyř let. V případě obce Martiněves bylo během sledovaného období zaznamenáno, že obec nečerpala žádné externí finanční zdroje, jako jsou půjčky nebo úvěry, pro financování svého rozpočtu. Podle SIMU je tato situace plně v souladu s principy rozpočtové odpovědnosti. Otázka je zda obec využívá všechny dostupné zdroje pro uspokojení svých potřeb a zda je schopna efektivně hospodařit i bez přístupu k těmto externím finančním zdrojům. Na druhou stranu, takový přístup obce eliminuje riziko nesplácení dluhů a podporuje její stabilitu jako instituce.

4.4 Dotazníkové šetření

V lednu 2024 bylo realizováno dotazníkové šetření mezi obyvateli obce Martiněves a přilehlých obcí Charvatce a Radešín. Pro vytvoření dotazníku byla využita online platforma survio.com. Distribuce dotazníku proběhla jak prostřednictvím sociální sítě Facebook, tak i prostřednictvím osobních rozhovorů. Odpovědi byly získány od celkem 49 obyvatel. Papirovou formou bylo získáno 18 odpovědí, zbylých 31 bylo vyplněno skrz sociální sítě, konkrétně Facebook, WhatsApp a Instagram. Celý dotazník si je možné prohlédnout v příloze č. 1.

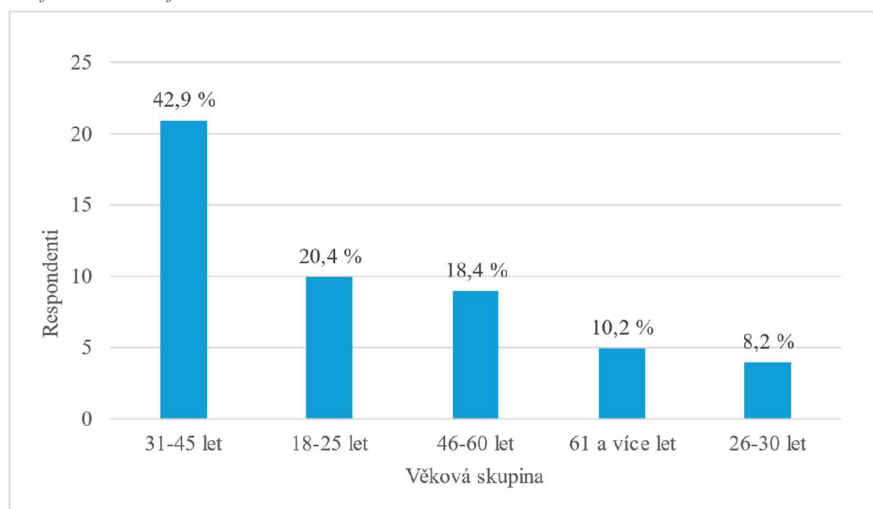
Cílem provedeného dotazníkového šetření bylo zmapovat zájem občanů o hospodaření obce a jejich spokojenost. Dotazník obsahoval celkem 17 otázek, z nichž první tři otázky byly určeny k zjištění demografických údajů respondentů, jako jsou pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání. Dalších pět otázek poskytovalo prostor pro otevřené odpovědi, kde měli respondenti možnost vyjádřit své názory nebo předložit návrhy na zlepšení. Zbývajících devět otázek se zaměřovalo primárně na aspekty týkající se složení zastupitelstva, účasti občanů na jeho schůzích a nakládání s finančními prostředky obce.

Otázka č. 1 Kolik Vám je let?

Otázka č. 1 se týká identifikace občanů podle věkové kategorie. Oslovení respondenti byli starší 18 let.

V rámci šetření byli respondenti rozděleni do pěti věkových kategorií. Z analýzy grafu č. 3 vyplývá, že nejvýraznější zastoupení měla skupina ve věku 31-45 let, která tvořila 42,9 % s celkem 21 odpověďmi. Následovala věková skupina 18-25 let s 10 odpověďmi, což představuje 20,4 % respondentů. Těsně za nimi se umístila kategorie osob ve věku 46-60 let s 9 odpověďmi, což činí 18,4 %. Skupina respondentů starších než 61 let představovala 10,2 % s 5 odpověďmi, v obci se nachází přibližně 209 občanů této věkové kategorie, zatímco nejméně zastoupenou kategorií byli respondenti ve věku 26-30 let s 4 odpověďmi, což je 8,2 % z celkového počtu. Autor práce se domnívá, že většinové zastoupení věkové skupiny 31-45 let je způsobeno tím, že byl dotazník vyplněn spíše skrz sociální sítě než skrz papírovou formu.

Graf 3 Kolik Vám je let?

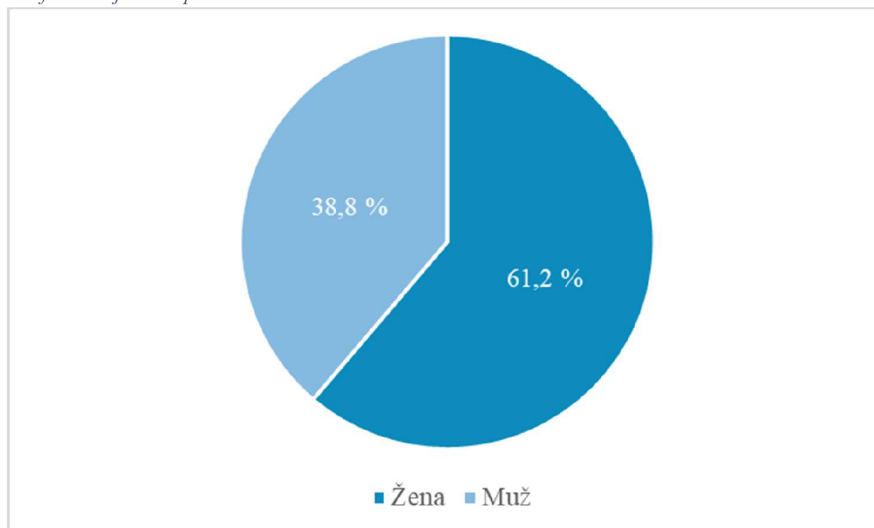

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 2 Jaké je Vaše pohlaví?

Tato otázka měla za úkol zjistit, v jakém poměru odpovídali ženy a v jakém muži. Z grafu č. 4 vypovídá, že více než polovina respondentů byly ženy, konkrétně se jedná o 61,2 %. To dle autora nemusí vypovídat o tom, že ženy mají větší zájem o hospodaření obce ale spíše o ochotě dotazník vyplnit a zúčastnit se.

Graf 4 Jaké je Vaše pohlaví?

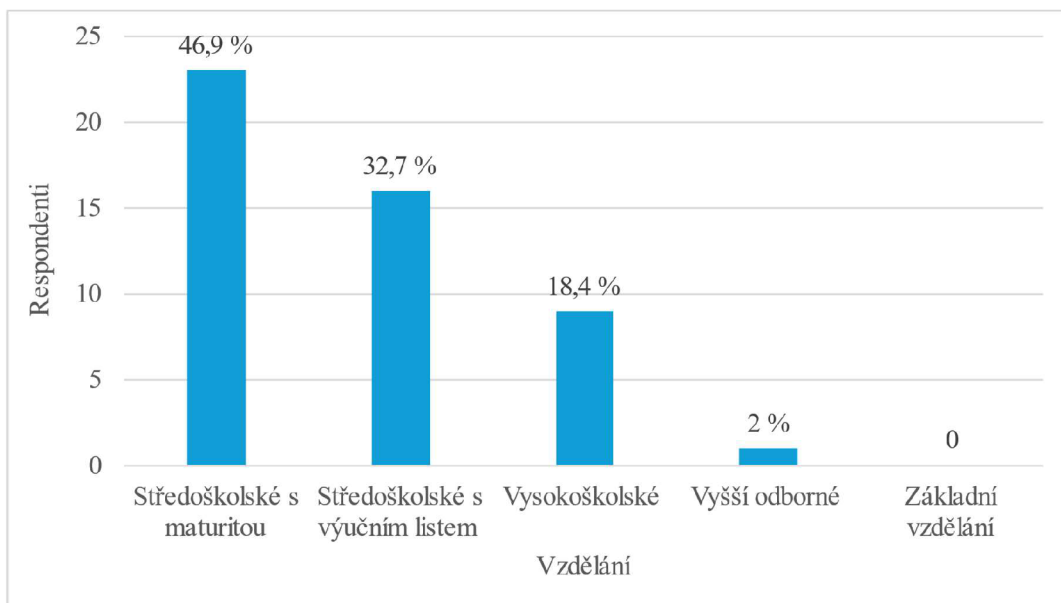

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Poslední otázka zaměřená na identifikaci občanů je zaměřena na jejich nejvyšší dosažené vzdělání. Významnou část respondentů tvoří jedinci s úplným středoškolským vzděláním, které je zakončeno maturitní zkouškou. Další podstatnou skupinu představují respondenti se středoškolským vzděláním s výučním listem. Tento jev lze pravděpodobně vysvětlit přítomností občanů v dané obci, kteří jsou zaměstnáni v sektorech zemědělství či manuálních řemesel.

Graf 5 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

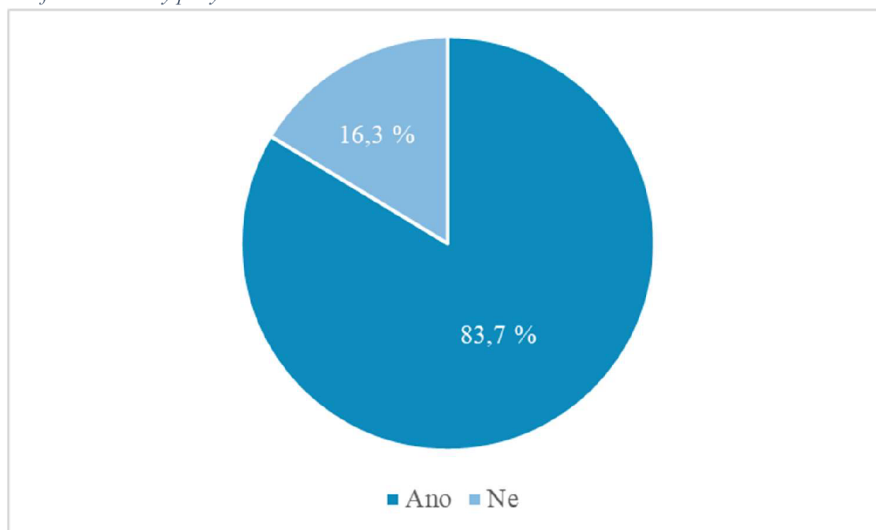

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 4 Máte trvalý pobyt v obci Martiněves?

Tato otázka byla zařazena do dotazníku primárně pro kontrolní a specifikační účely. Průzkum se týkal výlučně obyvatel Martiněvsi. Z přiloženého grafu je patrné, že podíl respondentů, kteří mají trvalé bydliště na území obce Martiněves, činí 83,7 %. Mezi respondenty bez trvalého pobytu v obci mohou patřit osoby, kteří do Martiněvsi přišly žít, ale nezažádali si zde o trvalý pobyt, nebo vlastníci rekreačních objektů, kteří v obci tráví jen určité části roku.

Graf 6 Máte trvalý pobyt v obci Martiněves?

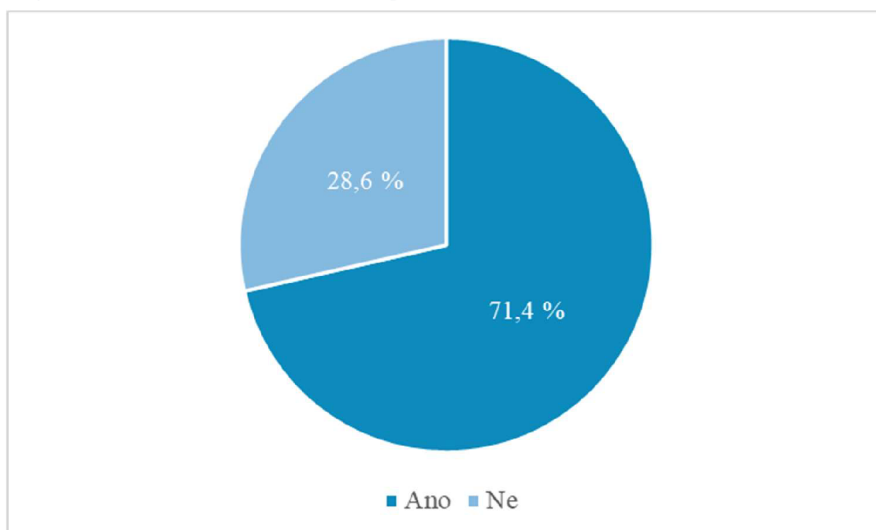

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 5 Účastníte se voleb do obecního zastupitelstva?

Tato otázka měla za cíl zjistit, jaký mají občané zájem o život a správu obce a zda si přejí na tomto procesu aktivně participovat. Z výsledků prezentovaných v grafu číslo 7 je patrné, že účast na volbách je relativně vysoká (35). Mezi respondenty, kteří se nezúčastnili voleb (celkem 14), se nacházejí ti, kteří v předešlé otázce uvedli, že nemají v obci trvalý pobyt (8 osob). Zbývajících 6 respondentů se dle autora voleb neúčastní z jiných, individuálních důvodů.

Graf 7 Účastníte se voleb do obecního zastupitelstva?

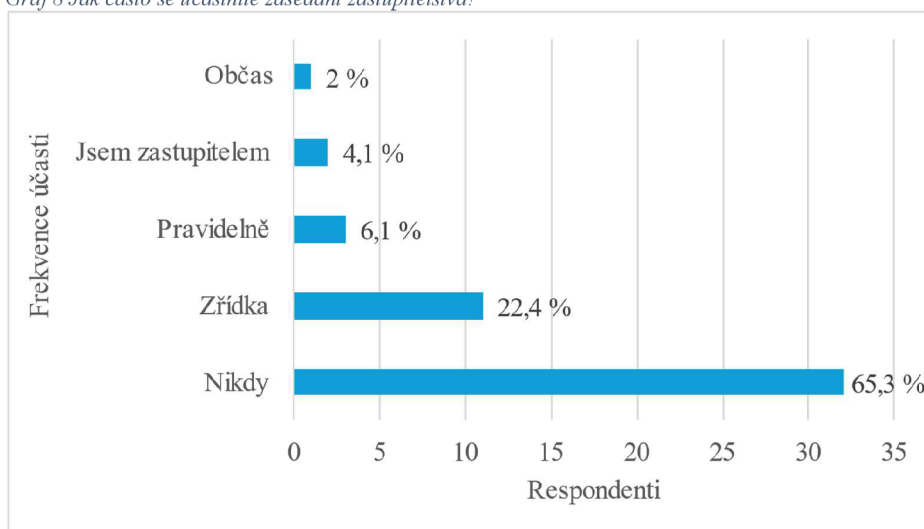

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 6 Jak často se účastníte zasedání zastupitelstva?

Tato otázka je navazující na otázku č. 5, jelikož souvisí se zájmem občanů chod a fungování obce. Graf číslo 8 ilustruje, že většina občanů nevyužívá příležitost zúčastnit se zasedání obecního zastupitelstva, a tak se podílet na správě a směřování obce. Přesto existuje menší skupina respondentů, kteří se zasedání účastní, což svědčí o jejich vyšším zájmu o dění v obci. Motivace a důvody pro účast či neúčast na těchto zasedáních jsou podrobněji zkoumány v dalších otázkách.

Graf 8 Jak často se účastníte zasedání zastupitelstva?

Zdroj: vlastní zpracován (2024)

Otázka č. 7 Pokud se účastníte, jaký je hlavní důvod Vaší úcasti?

V předchozí otázce pouze menší část respondentů uvedla, že se účastní zasedání obecního zastupitelstva. Otázka číslo 7 byla zaměřena na zjištění, proč se tito občané rozhodli zasedání navštívovat. Hlavním důvodem jejich zájmu je sledování fungování obce, zejména v oblastech využívání obecního rozpočtu a hospodaření. Další často uváděné motivy zahrnovaly zájem o budoucí směřování obce, plánování akcí a rozhodování o využití obecního majetku.

Otázka č. 8 Pokud byla Vaše odpověď "Nikdy" nebo "Zřídka"

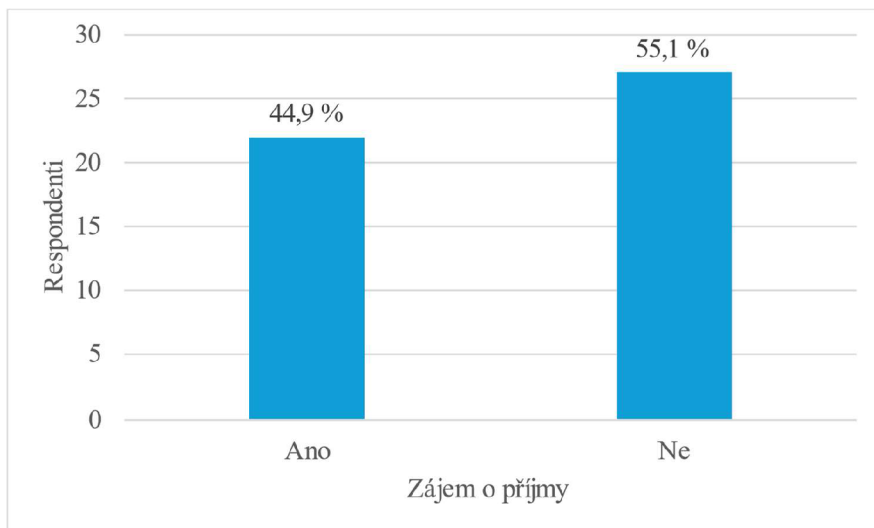
Otázka číslo 8 bezprostředně pokračuje v tématu z otázek čísla 6 a 7. Jak vyplynulo z předchozích otázek, drtivá většina obyvatel, konkrétně 87,8 %, na zasedání zastupitelstva buď nechodí vůbec, nebo se jich účastní jen ojediněle. Jako hlavní důvody byly nejčastěji

uvedeny nedostatek času a chybějící zájem o účast. Místo toho respondenti často sledují zprávy ze zasedání na internetových stránkách obce nebo navštěvují obecní úřad pro informace.

Otázka č. 9 Zajímáte se o to, jaké jsou obecní příjmy a výdaje?

Cílem této otázky bylo zjistit, zdali respondenti mají přehled ohledně hospodaření obce z hlediska příjmů a výdajů. Tato otázka měla za úkol zjistit, zda respondenti disponují znalostmi o finanční situaci obce, konkrétně o jejích příjmech a výdajích. Z výsledků vyplývá, že 55,1 % dotázaných uvedlo, že je hospodaření obce nezajímá, zatímco 44,9 % respondentů projevilo nezájem o informace týkající se příjmů obce. Zjištění o relativně vysokém nezájmu o finanční hospodaření obce může naznačovat potřebu zvýšení informovanosti občanů, například pomocí moderních komunikačních kanálů aby bylo usnadněno občanům získávání přehledu o tom jak jsou generovány příjmy obce a na co jsou výdaje používány. Větší transparentnost a zvyšování povědomí by mohlo vést k většímu zapojení a zájmu ze strany občanů o veřejné záležitosti a o to, jak jsou veřejné prostředky spravovány.

Graf 9 Zajímáte se o to, jaké jsou obecní příjmy a výdaje?

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

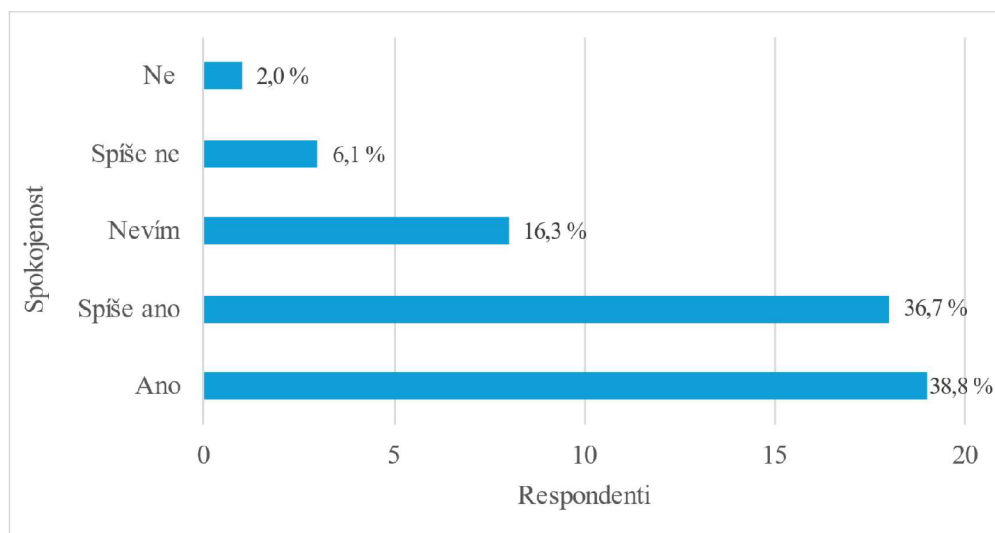
Otázka č. 10 Jste spokojen/a s momentálním složením zastupitelstva obce?

Tato otázka zkoumá, zda občané vyjadřují spokojenost s aktuálním složením obecního zastupitelstva, nebo zda preferují jeho změnu. Graf číslo 10 naznačuje, že mezi

respondenty převládá spokojenost s nynějším složením zastupitelstva. Nespokojenost se současným složením zastupitelstva vyjádřilo 8,1 % respondentů, zatímco 16,3 % dotázaných zvolilo odpověď „nevím“.

Graf 10 Jste spokojen/a s momentálním složením zastupitelstva obce?

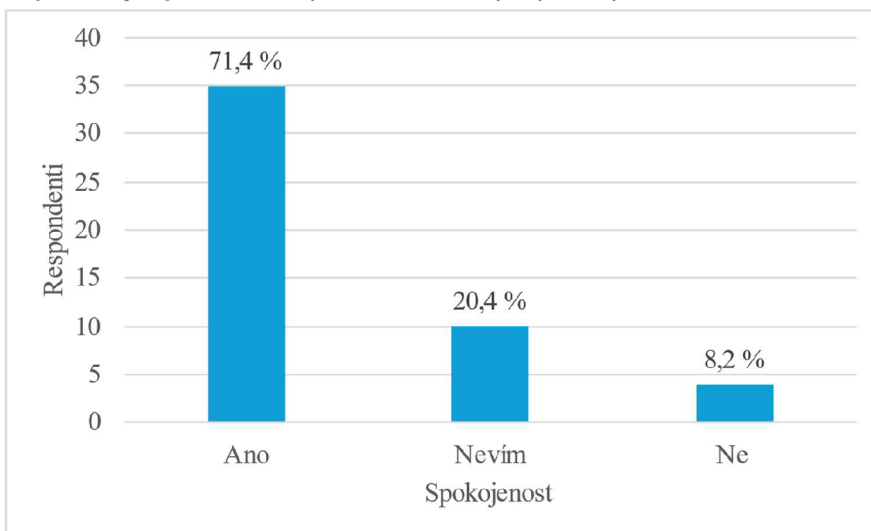

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 11 Jste spokojen/a se současnými rozhodnutími a výkony starosty?

Tato otázka byla zaměřena na zjištění, jaký mají respondenti názor na rozhodnutí a výkony starosty obce. Podle výsledků prezentovaných v grafu číslo 11 je většina dotázaných spokojena s činností a usneseními, které starosta obce přijal. Existuje však malý počet respondentů (4), kteří vyjádřili nespokojenost s výkony starosty, nebo kteří nebyli schopni určit svůj postoj a zvolili možnost "nevím" (10). Možnost podrobnějšího vyjádření k těmto názorům bude respondentům poskytnuta v otázce následující.

Graf 11 Jste spokojen/a se současnými rozhodnutími a výkony starosty?

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 12 Pokud Vaše odpověď byla ano, tak jaké rozhodnutí Vás nejvíce potěšilo a pokud Vaše odpověď byla ne, z čeho naopak nemáte radost?

Tato otázka rozšiřuje diskuzi z předchozí otázky tím, že poskytuje respondentům příležitost vyjádřit se k činnostem a rozhodnutím starosty obce. Mezi opatření, která byla občany přijata s nadšením, se řadí zejména iniciativy na zlepšení obce, jako jsou opravy a výstavba chodníků, renovace veřejných budov včetně pohostinství v Charvatcích a budovy obecního úřadu, stejně jako zkrášlení a obnova místního rybníku. Značná část respondentů vyjádřila spokojenost s rozhodnutím o zavedení optického internetu v Radešíně. Další zmíněná opatření zahrnovala vytvoření finančních rezerv a organizaci akcí, které obohacují komunitní život v obci.

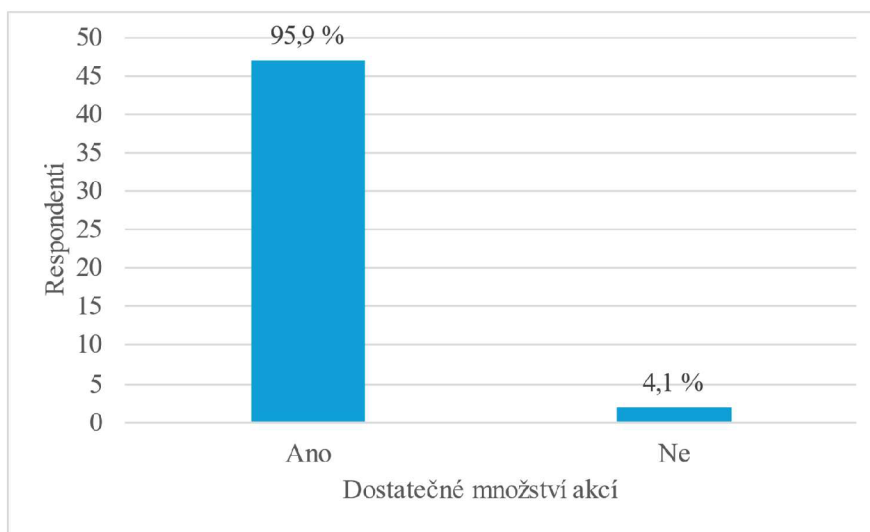
Na druhé straně respondenti projevili nespokojenost s několika aspekty, mezi které patří nedostatečná komunikace či aktivita na sociálních sítích, neefektivní využívání obecního majetku, absence jasné budoucí vize pro rozvoj obce, omezený zájem o ochranu životního prostředí a vnímaná nerovnoměrná distribuce finančních prostředků mezi všechny tři obce.

Otázka č. 13 Pořádá podle Vás obec dostatek veřejných akcí?

V souladu se svými možnostmi se obec zaměřuje na pořádání veřejných akcí, aby podpořila bohatý společenský a kulturní život mezi svými občany. Vzhledem k tomu, že na organizaci těchto akcí je alokována určitá část obecního rozpočtu, je klíčové zjistit, jestli jsou respondenti průzkumu spokojeni s počtem a pravidelností konání těchto událostí.”

Graf číslo 12 ukazuje, že drtivá většina dotázaných považuje počet veřejných akcí pořádaných obcí za dostatečný. Autor naznačuje, že zbývajících 4,1 % respondentů může preferovat jiný typ akcí než ty, které obec aktuálně nabízí.

Graf 12 Pořádá podle Vás obec dostatek veřejných akcí?

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka č. 14 Máte konkrétní nápady na projekty nebo oblasti, které by měly být financovány z rozpočtu obce, týkající se infrastruktury a akcí?

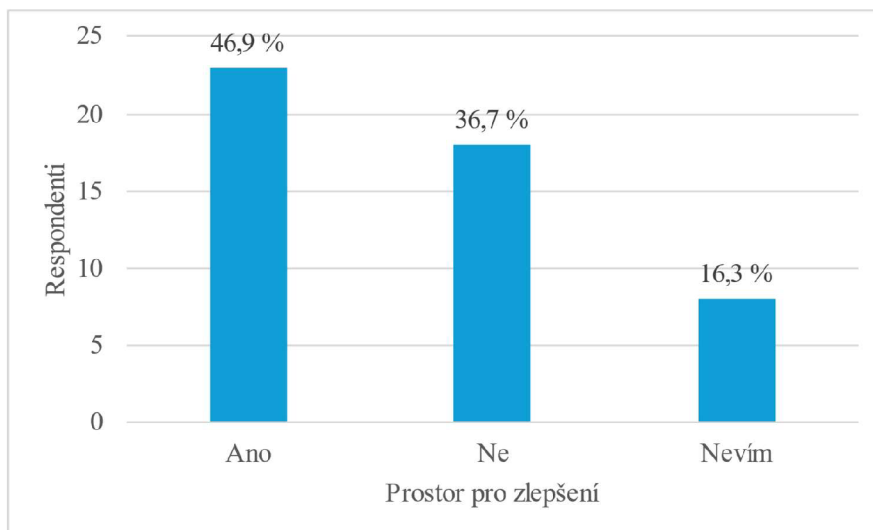
Tato otázka umožňuje respondentům vyjádřit své pohledy na plány obce pro budoucnost. Jejím cílem je zjistit, jak spokojeni jsou obyvatelé s aktuálním směřováním obce, a tyto postřehy budou dále analyzovány v rámci strukturovaného rozhovoru se starostou obce v následující kapitole praktické části.

Mezi často uváděné odpovědi patřil požadavek na výstavbu chodníků či stezek propojujících obce, organizaci výletů obcí nebo zvýšení investic do sboru dobrovolných hasičů (SDH). Dále bylo naznačeno zájem o intenzivnější využívání kulturního sálu a uspořádání akcí zaměřených i na mladé dospělé.

Otázka č. 15 a 16. Je něco, co Vám v obci chybí nebo byste chtěli zlepšit? Pokud ano, tak co Vám v obci chybí?

V odpovědích na otázku číslo 15 uvedla téměř polovina respondentů (23 osob) pocit, že jim v obci chybí určité služby či zařízení. Naopak 36,7 % (18 osob) dotázaných odpovědělo, že jim v obci nic nechybí.

Graf 13 Je něco, co Vám v obci chybí nebo byste chtěli zlepšit?

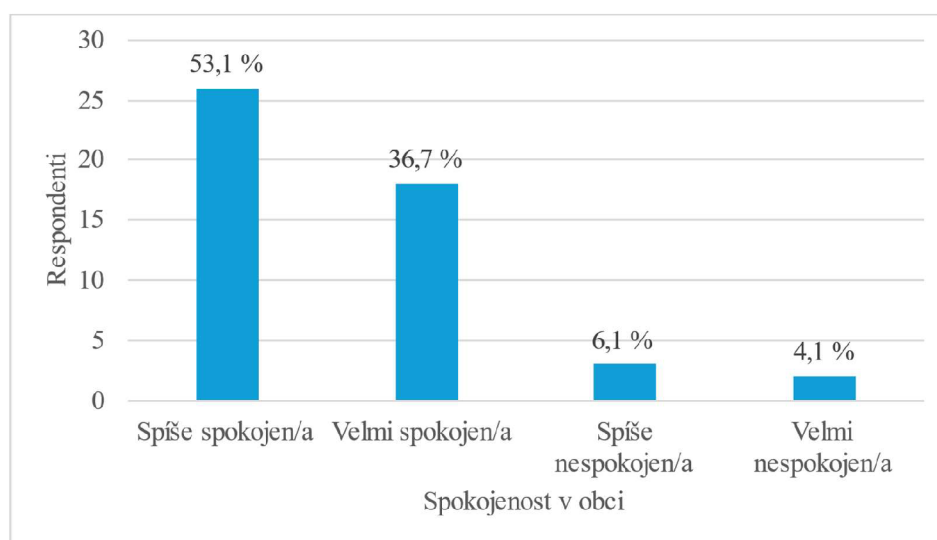
Zdroj: vlastní zpracování (2024)

V návaznosti na otázku číslo 15, která poskytla náhled na názor občanů ohledně toho, co v obci chybí, se ukázalo, že obyvatelé by uvítali více míst pro setkávání, jako jsou kavárny, restaurace nebo dětské koutky. Vyjádřen byl také zájem o rozšíření nabídky sportovních zařízení pro mládež, včetně workoutových hřišť, basketbalových a házenkářských kurtů. Další požadavky zahrnovaly zavedení svozu bioodpadu, vytvoření skládky pro stavební sutě a efektivnější využití areálu u požární nádrže.

Otázka č. 17 Jaká je vaše celková spokojenost s životem v obci?

Poslední otázka dotazníku měla za cíl získat celkový přehled o míře spokojenosti občanů s životem v obci. Z analýzy výsledků vyplývá, že drtivá většina respondentů je s životem v obci spokojena, což představuje pro obec pozitivní zpětnou vazbu. Na druhé straně, minorita respondentů, kteří nejsou se životem v obci spokojeni, měla možnost sdílet své pocity a připomínky. Tato otevřená komunikace nabízí příležitost pro zlepšení a může vést k vyšší spokojenosti mezi těmito občany v budoucnu.

Graf 14 Jaká je vaše celková spokojenost s životem v obci?

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

4.5 Strukturovaný rozhovor se starostou obce

Pro realizaci cílů této bakalářské práce byl uplatněn přístup strukturovaného rozhovoru, a to specificky s Lubošem Tydlitátem, starostou obce Martiněves. Cílem rozhovoru bylo získat podrobné informace o aktuálním dění a budoucích plánech v obci, zejména v kontextu řízení a plánování obecního rozpočtu. Následně byly analyzovány a prezentovány zjištěné informace v rámci výsledků z dotazníkového šetření.

4.5.1 Výsledky rozhovoru

V této sekci bakalářské práce je poskytnut souhrn rozhovoru, který byl realizován se starostou obce v březnu 2024. Celé znění rozhovoru je možné nalézt v Příloze 2.

V úvodních třech otázkách rozhovoru se pozornost soustředila na osobu starosty. Luboš Tydlitát, který již páté volební období zastává pozici starosty, se stal členem zastupitelstva v roce 1998. V současnosti vykonává funkci starosty již osmnáctý rok a bude v ní pokračovat až do konce následujícího roku. Jako starosta nemá k dispozici vlastní radu a zastupuje tedy i její pravomoci, což mu podle vlastního vyjádření poskytuje dostatečné

pravomoci, které by neměly být rozšiřovány. Vyjádřil obavy ohledně osobní zodpovědnosti za rozhodnutí, která nese společně s členy zastupitelstva, včetně rizika ručení celým svým majetkem.

Proces plánování rozpočtu začíná přibližně již v září, kdy je možné odhadnout příjmy na základě minulých let s přibližným navýšením o 5-10 %. Vzhledem k možnosti nepřesných odhadů se příjmy občas úmyslně podhodnocují, což v průběhu roku může vést k nutnosti provádění rozpočtových úprav. Komunikace o rozpočtu s občany probíhá prostřednictvím obecních webových stránek, elektronické tabule před obecním úřadem, osobních setkání na zasedání zastupitelstva nebo telefonicky.

Během funkčního období současného starosty nevyužila obec Martiněves žádný úvěr. Starosta dává přednost udržování finanční rezervy nad zadlužováním obce, což obci umožňuje reagovat na nečekané příležitosti bez nutnosti půjčování. Efektivní hospodaření a snaha o minimalizaci nákladů se odráží ve projektech zaměřených na zateplení obecních budov, snížení spotřeby energií, a pořízení nových technologií zvyšujících efektivitu. Dále se obec věnuje ochraně životního prostředí prostřednictvím komplexního odpadového hospodářství bez poplatků, renovaci rybníků včetně zarybnění a vylepšování okolí obce pomocí vhodně zvolené flóry

Závěrečná část rozhovoru byla věnována postoji starosty k účasti občanů na zasedáních zastupitelstva a jeho reakcím na názory a návrhy občanů, které byly identifikovány prostřednictvím dotazníkového šetření.

V minulosti se na zasedáních zastupitelstva pravidelně účastnilo přibližně 4-5 občanů, avšak v současné době je účast občanů na těchto schůzích nízká až nulová, což závisí na konkrétním obsahu projednávaných témat. Nejvyšší účast byla zaznamenána při jednání o zavedení optického internetu v Radešíně s nedostatečným signálem. Starosta vyjádřil přání po větší pravidelné účasti občanů, což by mu umožnilo lépe pochopit jejich názory a případně upravit navrhovaná řešení. V současnosti jsou rozhodnutí často jednohlasně schválena zastupitelstvem, což starostovi dává pocit nedostatečné kontroverze a diskuse. Aby byli občané lépe informováni o konání zasedání, obec zavedla několik opatření, včetně SMS hlášení. Přesto podle starosty hlavním faktorem zůstává, zda mají občané zájem aktivně se zapojovat do řízení obce.

V rámci dotazníkového šetření byla zaznamenána obecná spokojenost občanů s postupnými opravami v obci, což starostovi přináší uspokojení z toho, že jeho úsilí nezůstává nepovšimnuto. Na druhou stranu, vůči vyjádřené nespokojenosti ohledně zdánlivě

nerovnoměrného rozdělování rozpočtu mezi jednotlivé části obce, starosta objasnil, že některé práce nemusí být na první pohled zřetelné, což může vést k dojmu nerovnoměrného rozdělení. Nicméně zdůraznil, že se snaží o spravedlivé rozdělení rozpočtu s ohledem na priority, jako je například oprava kulturního domu v Charvatcích. Tento objekt má pro obec významné postavení jako centrum společenského života a zdroj příjmů z pronájmu pro soukromé akce.

V dotazníku byly od občanů předloženy návrhy týkající se oblastí, ve kterých by si přáli, aby obec investovala, zejména se to týkalo otázek číslo 14 a 16. Starosta poukázal na hlavní problém spočívající ve velikosti obce a omezeném počtu obyvatel, kteří by byli ochotni investovat svůj čas do plánování nebo účasti na komunitních akcích. Uvedl, že kvůli malému zájmu musely být v minulosti zrušeny naplánované výlety pořádané obcí. Při realizaci nápadů čelí obec výzvě, kdy po implementaci některých nápadů přicházejí jiní občané s kritikou. Starosta by rád viděl konkrétnější návrhy na investice, například do sboru dobrovolných hasičů, ale tyto nejsou často předkládány.

Co se týče podpory míst pro setkávání, jako jsou kavárny, restaurace nebo obchody, starosta zdůraznil obtíže s udržitelností takových podniků v obci. Příkladem je pohostinství v Charvatcích, kde se navzdory výběrovému řízení našel jen jeden zájemce o provoz, což poukazuje na nedostatek ochoty vést takové podniky v dané lokalitě. Také byl vznesen návrh na rozšíření hřiště u školky, což se ukázalo jako neuskutečnitelné kvůli neochotě vlastníků sousedních pozemků prodat část své půdy obci.

Starosta, seznámen s výsledky dotazníkového šetření, získal díky nim lepší přehled o postojích a názorech občanů. Rozpočet obce je spravován s vysokou mírou efektivnosti a uvážlivosti. Před koncem svého mandátu by starosta rád realizoval několik projektů vylepšení infrastruktury, včetně zateplení školky v Martiněvsi a adaptace budovy bývalé školy v Charvatcích, která nyní slouží pro bydlení a malé podniky, což by mělo vést k redukci nákladů na energie. Dalšími plány jsou rozvoj nových stavebních parcel, jejichž vybavení infrastrukturou umožní jejich prodej, což by mělo přinést obci zisk a přilákat nové obyvatele. Autor hodnotí vedení obce starostou jako úspěšné, přičemž zdůrazňuje, že vývoj obce nezůstává na místě.

5 Zhodnocení výsledků

Tato část práce je zaměřena na shrnutí výsledků finanční analýzy obce Martiněves, dotazníkového šetření v obci a jeho následné diskuse se starostou v rámci rozhovoru. Pro uvedení dat do kontextu, Martiněves je menší obcí, pod kterou spadají dvě další obce Charvatce a Radešín. Dohromady mají tyto tři obce 805 obyvatel.

V praktické části bakalářské práce bylo provedeno komplexní hodnocení finanční situace obce Martiněves v letech 2018-2022. Z výsledků bylo zjištěno, že obec hospodařila s přebytkovým rozpočtem, s výjimkou let 2018 a 2020, a že celkové příjmy měly rostoucí tendenci, kromě poklesu v roce 2020. Celkové výdaje obce byly udrženy relativně stabilní během celého sledovaného období. Jako nejdůležitější složka příjmů obce byly identifikovány daňové příjmy, které mají rostoucí trend, kromě výkyvu v roce 2020, což je projevem přírůstku obyvatelstva.

Z výsledků dotazníkového šetření provedeného mezi obyvateli obce Martiněves a přilehlých obcí Charvatce a Radešín vyplývá, že většina respondentů je spokojena se životem v obci a s činností současného zastupitelstva i starosty. Nejvyšší míra spokojenosti mezi respondenty byla zaznamenána v souvislosti s provedenými opravami v obci, zejména co se týče rekonstrukce obecního úřadu a pohostinství v Charvatcích. Kromě toho občané vyjádřili pozitivní postoj k finanční strategii obce, která spočívá v budování finanční rezervy, jež je simultánně využívána k dalšímu rozvoji obce.

Limitem dotazníkového šetření může být nižší reprezentativnost vzorku respondentů. Oslovit všechny obyvatele obce nebo provést náhodný výběr představuje v praxi významnou výzvu, která je časově i finančně náročná. Přestože může být reprezentativnost vzorku otázkou, získané výsledky dotazníku přinášejí cenné informace odhalující názory a postoje alespoň části obyvatelstva obce. Tyto informace byly posléze prezentovány starostovi obce během rozhovoru, kde došlo k jejich další diskusi a reflexi. Tento proces tak přispěl k zvýšení přidané hodnoty dotazníkového šetření pro jeho praktické využití v kontextu správy obce.

V průběhu rozhovoru starosta podrobněji představil budoucí plány a finanční strategii obce. Následně byly starostovi prezentovány výsledky z dotazníkového šetření, přičemž nejzávažnější připomínky byly podrobeny diskusi. Z obsahu rozhovoru vyplynulo, že jednou z hlavních výzev pro obec je její demografická struktura, která

omezují možnosti v oblasti kulturního rozvoje. Další výzvou je omezená účast občanů na správě obce. Na druhou stranu, obec se může pochlubit efektivním systémem odpadového hospodářství a dobrou finanční rezervou.

Analýza a diskuse v praktické části práce ukázaly, že obec Martiněves je finančně nadmíru zdravá a finančně stabilní obec s potenciálem růstu. Přestože se obec staví před výzvy z hlediska investičních projektů a udržitelnosti místních projektů, je vedením obce dosahováno úspěchů v rozvoji infrastruktury a plánují se další projekty na zlepšení kvality života v obci.

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit rozpočtové hospodaření vybrané obce Martiněves která se nachází v okrese Litoměřice a zjistit její relevanci. Součástí byla také finanční analýza rozpočtu této obce během čtyřletého období, specificky mezi lety 2018 a 2022, se zaměřením na ukazatele zadluženosti a likvidity. Pro hlubší analýzu finanční situace byl distribuován dotazník, jehož výsledky byly následně prezentovány starostovi obce, se kterým byl proveden i rozhovor.

Bakalářská práce se dělí na dvě části. První část byla zaměřena na teoretická východiska, kde bylo vysvětleno, jak funguje územní samospráva v České republice, obce a její organizační struktury a pravomoc. Následně byl definován pojem rozpočet, jeho příjmy, výdaje, rozpočtový výhled a také metody které slouží k tvorbě rozpočtu v obcích, jako je například metoda „Přírůstkový způsob“, která je založena na odhadu a určení meziročních změn které budou provedeny z rozpočtu který je k dispozici a je zároveň základem pro budoucí období. Další kapitola se věnuje monitoringu hospodaření obce a efektivitě využití jejího rozpočtu.

Druhá část je zaměřena specificky na obec Martiněves a obsahuje případovou studii, která se zabývá jak charakteristikou obce, tak analýzou jejího rozpočtu a finanční situace. Analytická část zahrnuje dotazníkové šetření a rozhovor se starostou, přičemž výsledky těchto analýz jsou podrobně diskutovány.

Z finanční analýzy a rozhovorů se starostou vyplývá, že obec má silnou finanční rezervu, což jí umožňuje flexibilitu při využívání náhlých příležitostí a přesně odhaduje daňové příjmy. Naopak slabou stránkou je nízký zájem obyvatel o zapojení do správy obce, nedostatečná podpora místních podniků a pomalý rozvoj.

Ve výsledku je patrné, že obec má převážně přebytkový rozpočet, který by mohl být využit k investici do nových sportovních zařízení pro mládež, nebo zavedení více míst, kde by se mohli obyvatelé Martiněvsi společně scházet, anebo za obstarání nových pozemků, které by poté mohli být použity jako stavební parcely a následně prodány novým potencionálním obyvatelům.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Grada Publishing

BERNARD, Josef, et al. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Sociologické nakladatelství (SLON), 2011.as, 2009.

KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

KNÁPKOVÁ, Adriana; PAVELKOVÁ, Drahomíra; REMEŠ, Daniel a ŠTEKER, Karel. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. 3., kompletně aktualizované vydání. Prosperita firmy. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0563-2.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: GRADA Publishing, 2015. 280 s. ISBN 978-80-247-5922-7.

7.2 Internetové zdroje

CÍSAŘOVÁ, Eliška a PAVEL, Jan. Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu. Online. Transparency International, 2008. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/kr_pruvodce2008.pdf. [cit. 2023-11-27].

ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. Rozpočtová skladba v roce 2011 [online]. 4. rozšířené vydání. ANAG, 2011 [cit. 2023-10-20]. ISBN 9788072636389. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=7fHxIC7kqg8C&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

cszo.cz Malý lexikon obcí 2002 - Karlovarský kraj a jeho okresy - N. Český statistický úřad [online]. 2003 [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-4111-03--metodicke_vysvetlivky

martineves.cz Obec Martiněves [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.martineves.cz/>

mfcz.cz Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.mfcz.cz/cs/kontrola-a-regulace/legislativa/legislativni-dokumenty/2021/vyhlaska-c-412-2021-sb-43882>. [cit. 2024-01-30].

mfcz.cz Monitoring hospodaření územních samosprávných celků. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mfcz.cz/cs/rozpocetova-politika/uzemni-rozpocety/hospodareni-uzemnich-rozpocetu/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>. [cit. 2023-11-01].

mfcz.cz Ministerstvo financí České republiky. Online. Dostupné z: <https://www.mfcz.cz/cs>. [cit. 2024-01-06].

mfcz.cz Metodická příručka POVINNOST APLIKACE PRINCIPŮ 3E PŘI HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ. Online. , MINISTERSTVO FINANCÍ. Dostupné z: https://www.mfcz.cz/assets/attachments/2022-09-26_CHJ-MP-23-Povinnost-aplikace-principu-3E.pdf. [cit. 2024-01-08].

msene.cz Lázně-mšené. Online. Dostupné z: <http://www.msene.cz/lazne/domu/>. [cit. 2024-02-11]

moderniobec.cz PILNÝ, Jaroslav. EFEKTIVNOST VÝDAJŮ OBECNÍCH ROZPOČTŮ [online]. Profi Press [cit. 2023-10-19]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/efektivnost-vydaju-obecnich-rozpocetu/>

monitor.statnipokladna.cz MONITOR. Online. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>. [cit. 2024-02-27].

obcepro.cz PŮČEK, MBA, PHD, doc. Ing. Milan Jan. TECHNIKY EFEKTIVNÍHO ŘÍZENÍ MĚST A OBCÍ: ČÁST SWOT ANALÝZA (METODIKA) [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.obcepro.cz/invence-pro-regiony-a-obce-119.pdf>

PANENKA, J. Obecní kronika. Online. Martineves.cz. 2020. Dostupné z: <https://www.martineves.cz/obecni-kronika-115>. [cit. 2024-02-10].

PEKOVÁ, Jitka a KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. Online. In: 2012, s. 15. [cit. 2023-11-28] Dostupné z:

https://obalky.kosmas.cz/ArticleFiles/186792/auto_preview.pdf/FILE/uzemni-samosprava-udrzitelny-rozvoj-a-finance-auto_preview.pdf

vdb.czso.cz Obyvatelstvo podle věkových skupin a obcí vybraného okresu. Online. Czso.cz. 2021. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD210052-OB->

[OK&z=T&f=TABULKA&skupId=4291&katalog=33517&pvo=SLD210052-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40479#w=](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD210052-OB-OK&z=T&f=TABULKA&skupId=4291&katalog=33517&pvo=SLD210052-OB-OK&pvokc=101&pvoch=40479#w=). [cit. 2024-02-10].

volby.cz Volby do zastupitelstev obcí. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=1&xnumnuts=4203&xobec=565253&xstat=0&xvyber=0>. [cit. 2024-02-11].

VOJTÍŠKOVÁ, Ing. Miroslava. Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí. Pdf. 2018. Ministerstvo vnitra ČR. ISBN 978-80-87544-98-3. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/rozpocetove-hospodareni-pro-zastupitele-obci.aspx>. [cit. 2023-11-01].

zakonyprolidi.cz Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

zakonyprolidi.cz Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů-Zákon č. 250/2000 Sb. [online]. [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Znak obce	29
---------------------------	----

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet zastupitelů na obyvatele	15
Tabulka 2 Skutečné saldo rozpočtu v letech 2018-2022.....	33
Tabulka 3 Plánované saldo rozpočtu v letech 2018-2023.....	33
Tabulka 4 Skutečné příjmy obce Martiněves v letech 2018-2022 (v tis. Kč).....	34
Tabulka 5 Skutečné výdaje obce Martiněves v letech 2018-2022 (v tis. Kč).....	35
Tabulka 6 Odvětvové rozdělení výdajů obce v roce 2018-2022 (v tis Kč)	36

8.3 Seznam grafů a schémat

Graf 1 Populační růst v obci Martiněves	30
Graf 2 Výsledky voleb 2022	32
Graf 3 Kolik Vám je let?	39
Graf 4 Jaké je Vaše pohlaví?.....	40
Graf 5 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	41
Graf 6 Máte trvalý pobyt v obci Martiněves?	42
Graf 7 Účastníte se voleb do obecního zastupitelstva?	42
Graf 8 Jak často se účastníte zasedání zastupitelstva?	43
Graf 9 Zajímáte se o to, jaké jsou obecní příjmy a výdaje?	44
Graf 10 Jste spokojen/a s momentálním složením zastupitelstva obce?.....	45
Graf 11 Jste spokojen/a se současnými rozhodnutími a výkony starosty?	46
Graf 12 Pořádá podle Vás obec dostatek veřejných akcí?	47
Graf 13 Je něco, co Vám v obci chybí nebo byste chtěli zlepšit?.....	48
Graf 14 Jaká je vaše celková spokojenost s životem v obci?.....	49
Schéma 1 Výdaje rozpočtu obce	20

8.4 Seznam použitých zkratk

OS – organizační složky

PO – příspěvková organizace

VFM – value for money

SDH – sbor dobrovolných hasičů

OÚ – obecní úřad

ŽP – životní prostředí

SIMU – soustava informativních a monitorujících ukazatelů

Přílohy

Dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou Provozně ekonomické fakulty ČZU a v současné době pracuji na své bakalářské práci, kterou píšu na téma efektivní využití rozpočtu v obci. Prosím o vyplnění krátkého dotazníku na toto téma, jehož výsledky budu zpracovávat v rámci své práce.

Dotazník je zcela anonymní.

Předem děkuji za Váš čas.

(Tento dotazník je pouze pro obyvatele obce Martiněves a obcí, které pod ní spadají.)

1) Kolik Vám je let?

- 18-25 let
- 26-30 let
- 31-45 let
- 46-60 let
- 61 let a více

2) Jaké je Vše pohlaví?

- Žena
- Muž

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní vzdělání
- Středoškolské s maturitou
- Středoškolské s výučním listem
- Vysokoškolské
- Vyšší odborné

4) Máte trvalý pobyt v obci Martiněves?

- Ano
- Ne

5) Účastníte se voleb do obecního zastupitelstva?

- Ano
- Ne

- 6) Jak často se účastníte zasedání zastupitelstva?
- Nikdy
  - Zřídka
  - Občas
  - Pravidelně
  - Jsem zastupitelem
- 7) Pokud byla Vaše odpověď "Nikdy" nebo "Zřídka":
- Otázka s volnou odpovědí.
- 8) Pokud se účastníte, jaký je hlavní důvod Vaší účasti?
- Otázka s volnou odpovědí.
- 9) Zajímáte se o to, jaké jsou obecní příjmy a výdaje?
- Ano
  - Ne
- 10) Jste spokojen/a s momentálním složením zastupitelstva obce?
- Ano
  - Spíše ano
  - Ne
  - Spíše ne
  - Nevím
- 11) Jste spokojen/a se současnými rozhodnutími a výkony starosty?
- Ano
  - Ne
  - Nevím
- 12) Pokud Vaše odpověď byla ano, tak jaké rozhodnutí Vás nejvíce potěšilo a pokud Vaše odpověď byla ne, z čeho naopak nemáte radost?
- Otázka s volnou odpovědí.
- 13) Pořádá podle Vás obec dostatek veřejných akcí?
- Ano
  - Ne
  - Nevím
- 14) Máte konkrétní nápady na projekty nebo oblasti, které by měly být financovány z rozpočtu obce, týkající se infrastruktury a akcí?

- Otázka s volnou odpovědí.

15) Je něco, co Vám v obci chybí nebo byste chtěli zlepšit?

- Ano
- Ne
- Nevím

16) Pokud ano, tak co Vám v obci chybí?

17) Jaká je vaše celková spokojenost s životem v obci?

- Spíše spokojen/a
- Velmi spokojen/a
- Spíše nespokojen/a
- Velmi nespokojen/a

Zdroj: vlastní zpracování

Rozhovor se starostou

1) Kolikáté volební období jste ve funkci? Jak dlouho jste byl členem zastupitelstva?

Jsem zde v pátém volebním období a budu zde do konce příštího roku, než se uskuteční další volby. V zastupitelstvu působím od roku 1998, a nyní jsem starostou osmnáctý rok.

2) Jaký máte názor na rozsah svých pravomocí? Přál byste si nějaké změny?

Já nemám radu, když starosta nemá radu tak ve velké míře její funkci zastupuje starosta, co mohu tak o tom rozhodnu, když je to v mojí pravomoci a za mě je to takhle v pořádku a nemělo by se to ještě dál rozšiřovat. Jako příklad mohu uvést rozhodování o menších rozpočtových změnách, konkrétně do výše 300 tisíc korun, které mohu provést bez potřeby schválení zastupitelstvem.

3) Z čeho jste měl největší obavy?

Je to za mě takové trochu podnikání, je to tomu podobné, starosta ručí celým svým majetkem, stejně jako zastupitelé. Začátky pro mě byly horší, jelikož jsem byl na úřadě sám, když tedy někdo přišel a chtěl s něčím pomoci, tak jsem nevěděl, jak se postupuje.

4) Jak se obec stará o životní prostředí?

Máme dobře zařízené odpadové hospodářství, vybíráme skoro vše, plasty, papír, kov, oleje, bio, staré oblečení, vlastně veškerý odpad. Snažíme se sázet nové stromy, renovujeme a zarybňujeme rybníky v obcích, přestože jich je tu jen pár.

5) Jakým způsobem obec plánuje a předpokládá budoucí výdaje a příjmy?

Obvykle již od září či října máme předběžnou představu o výši příjmů. Vycházíme z údajů předchozího roku a předpokládáme jejich nárůst o 5-10 %, nebo naopak příjmy úmyslně podhodnocujeme, vzhledem k nejistotě budoucího vývoje. Tato predikce je následně upravována prostřednictvím rozpočtových změn. Absolutní přesnost v předpovídání příjmů je nereálná, což je důvodem, proč jsou tyto úpravy nezbytné.

6) Jakými metodami se snažíte minimalizovat náklady a maximalizovat efektivitu využití finančních prostředků?

Usilujeme o zateplení obecních budov, snížení teplotních nastavení a investice do nových technologií, neboť starší systémy často vyžadují dražší údržbu. Naším cílem je maximalizace efektivity.

7) Jaká opatření obec přijímá v reakci na nečekané finanční výzvy nebo krize?

Snažíme si držet větší finanční rezervu a rozložit si výdaje do průběhu roku, samozřejmě, že bychom mohli rychleji a více investovat a dostali bychom nějaký překlenovací úvěr ale já si stojím za tím, že je lepší si udržovat vlastní prostředky právě z důvodu nečekaných událostí.

8) Jak je komunikováno s občany ohledně rozpočtu obce a jejich názory jsou brány v úvahu při tvorbě rozpočtu?

Každý má možnost navštívit obecní úřad, zatelefonovat mi; kontaktní informace jsou k dispozici všude. Je možné se také zúčastnit zasedání. S potěšením si vyslechnu jejich podněty a projednám je s nimi.

9) Jaký je váš postoj k zadlužování obce a jak to ovlivňuje vaše rozhodování o rozpočtu?

Naše obec nikdy neměla úvěr, vždy se snažím, abychom měli na účtě nějakou rezervu, žádná bezhlavá rozhodnutí. Myslím si, že když se obec zadluží větší částkou, sice udělá například kanalizaci, ale bude to splácet dalších 20 let a nic dalšího se neudělá. Díky tomu, že se snažíme udržovat na účtě určitou částku, se pak můžeme chopit různých příležitostí, co se naskytne, aniž bychom si museli brát úvěr, například nákup pozemků.

10) Co plánujete udělat, než skončí vaše volební období?

Plánujeme zateplit mateřskou školu během léta, kdy je zavřená. Dále chceme připravit na prodej pozemky vlastněné obcí – zaměřit je a zřídit kanalizaci a infrastrukturu. Máme v plánu opravit kapli na hřbitově a zateplit budovu bývalé školy v Charvatcích, která nyní slouží pro bydlení a malé podnikání. Velkou akci neplánujeme, ale chtěl bych toho stihnout co nejvíce.

11) Účastní se občané často zasedání zastupitelstva? Chtěl byste, aby se účastnili?

V minulosti chodívali starší lidé, ale dnes je o to menší zájem. Je těžké se domluvit i se zastupiteli na společný termín. Když se řeší významné otázky, účast bývá vyšší. Rád bych, aby se občané účastnili a přinášeli své nápady a nespokojenost. Rozhodnutí jsou často jednoznačná, a chtěl bych znát názory ostatních. Zavedli jsme obecní elektronickou desku a SMS rozhlas, aby byli občané informováni. Lidé se zúčastní, pokud si na to najdou čas.

12) Prostor pro řešení dotazníku.

Spokojenost se starostou:

Zvelebování, opravy, optika, finanční rezervy, akce obohacující život v obci

Oprava mateřské školy se mi zdá být zásadní; jedná se o místo, kam by děti měly chodit s radostí, a zároveň to představuje potenciál pro přilákání nových občanů. Samozřejmě i nákup parcel s cílem rozšířit kapacitu naší obce považuji za důležitý.

Nespokojenost se starostou:

Nedostatečná komunikace s občany na soc. sítích, nerovnoměrné rozdělení prostředku mezi všechny tři obce

Snazím se o rovnoměrné rozdělení prostředků, ale některé objekty vyžadují naléhavější opravy než jiné. Bez detailního zkoumání není zřejmé, kam peníze směřují. Objektivně vzato, v Charvatcích se soustředíme převážně na opravu kulturního domu, což může vést k dojmům zanedbávání jiných potřebných oprav. Pokud by kulturní dům nebyl funkční, kde by se konaly dětské akce či obecní plesy? Tyto aktivity přinášejí obci zisk a kulturu. Věřím, že rozdělení prostředků je spravedlivé, avšak vyžaduje důkladný pohled na skutečné výdaje.

Nápady občanů:

Investice do SDH, zvýšení počtu výletů a intenzivnější využívání kulturního sálu pro generování zisku a akce pro mladé dospělé.

Hlavním problémem je nedostatek lidí ochotných se zapojit do plánování a účasti na akcích. Rád bych investoval více, ale bez aktivního přístupu občanů je to složité. Často se

stává, že i když je na základě návrhů něco realizováno, objeví se stížnosti na konečné provedení.

Co v obci chybí:

Potřebujeme místo pro setkávání jako kavárnu, restauraci, dětský koutek či sportovní hřiště, dále svoz bioodpadu a skládku na suť.

Přál bych si, aby se občané více angažovali a sdělovali mi své potřeby. Zájem o obecně pořádané výlety postupně upadal, lidé dávají přednost individuálním cestám. Udržení obchodů či hospod v malých obcích je výzva kvůli preferenci nákupů ve větších městech a vyšším cenám z důvodu menšího odbytu. Nedávné výběrové řízení na pronájem pohostinství v Charvatcích ukázalo, jak těžké je udržet zde fungující podnik kvůli nízké návštěvnosti. Rozšíření hřiště je komplikované kvůli neochotě vlastníků prodat pozemky. Naše obec nabízí zdarma odvoz veškerého odpadu, což přispívá k lepší péči o životní prostředí. Máme systém pro odvoz nebezpečného odpadu a jsme připraveni zorganizovat i větší svozy podle potřeb občanů.

Zdroj: vlastní zpracování